

Nr 9.

Ankom till riksdagens kansli den 1 mars 1946 kl. 1 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under statens affärsverksfonder gjorda framställningar om anslag för budgetåret 1946/47 i avseende å postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk.

(4:e avd.)

Postverket.

1:o) **Posthusbyggnad inom Årstaområdet i Stockholm.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t å kapitalbudgeten under statens affärsverksfonder (bilaga 5, punkt 1, s. 2—5 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 4 januari 1946) föreslagit riksdagen att till Posthusbyggnad inom Årstaområdet i Stockholm för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 1 350 000 kronor.

Generalpoststyrelsen har hemställt om anslag för uppförande av en posthusbyggnad, avsedd att inrymma ett nytt brevbäringspostkontor för Johanneshovs-, Hammarby- och Årstaområdena. Styrelsen har framhållit, att det nya postkontoret vore erforderligt med hänsyn till den livliga nybebyggelsen i och inflyttningen till de relativt nyskapade bostadsområdena Johanneshov och Södra Hammarby inom Enskede församling samt Årsta inom Brännkyrka församling. Postkontoret borde förläggas till Årstaområdets östligaste del å en för ett posthusbygge lämplig, kronan tillhörig tomt, vars värde av Djurgårdskommissionen uppskattats till 232 900 kronor. Byggnadskostnaderna hade beräknats till 1 350 000 kronor. En del utrymmen avsågos skola uthyras. Intäkterna av fastigheten syntes kunna uppskattas till 102 850 kronor, motsvarande 6,5 % å det i fastigheten investerade kapitalet.

Departementschefen har framhållit, att den hastiga bebyggelse- och befolkningsökningen inom vissa delar i Brännkyrka och Enskede församlingar i Stockholm medfört en motsvarande ökning av posttrafiken inom dessa områden, varför de befintliga postala anordningarna därstädes snart komme att vara otillräckliga. Det har synts departementschefen angeläget

att ett brevbäringspostkontor inrättas för Johanneshovs-, Hammarby- och Årstaområdena. Utrymmesbehovet borde tillgodoses genom uppförande av ett särskilt posthus. Det till tomt för posthuset avsedda området inginge i de markområden, vilka exploaterades genom Djurgårdskommissionens försorg, därvid inflytande försäljningsmedel tillgodofördes särskild diversemedelstitel. Enär området icke försålles utan endast toges i anspråk för statligt ändamål, borde något värde icke tillföras diversemedelstiteln. Där- emot borde postverkets fond uppräknas med 232 900 kronor. De för byggnadsföretaget uppgjorda ritningarna och kostnadsberäkningarna hade icke givit departementschefen anledning till erinran.

Utskottet.

Under förevarande punkt har Kungl. Maj:t föreslagit anvisande av medel för uppförande å kronan tillhörig tomtmark inom Årstaområdet i Stockholm av en posthusbyggnad, avsedd att betjäna Johanneshovs-, Hammarby- och Årstaområdena. Såsom framgår av nästföljande punkt har Kungl. Maj:t vidare föreslagit anvisande av medel för uppförande inom Hägerstensområdet i Stockholm å för ändamålet preliminärt förvärvat tomt av en posthusbyggnad för de mera åt väster belägna delarna av stadens södra förorter. Med hänsyn till den ökning av posttrafiken inom här avsedda områden, som blivit en följd av områdenas snabba utbyggnad, finner utskottet motiverat att ifrågavarande nybyggnader komma till utförande. Uppgjorda byggnadsplaner och kostnadsberäkningar — 1 350 000 kronor för den för Årstaområdet avsedda byggnaden och 1 090 000 kronor, inklusive kostnad för tomt, för den för Hägerstensområdet avsedda — ha icke givit utskottet anledning till erinran.

Under förevarande punkt hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Posthusbyggnad inom Årstaområdet i Stockholm* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 1 350 000 kronor.

2:o) **Posthusbyggnad inom Hägerstensområdet i Stockholm.** Kungl. Maj:t har (punkt 2, s. 5—8) föreslagit riksdagen att till Posthusbyggnad inom Hägerstensområdet i Stockholm för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 1 090 000 kronor.

Generalpoststyrelsen har hemställt, att för ifrågavarande ändamål måtte anvisas ett investeringsanslag av 1 094 250 kronor. Nybyggnaden avses för ett nytt postkontor, varifrån all brevbäring skulle kunna utgå till vissa åt väster belägna delar av Stockholms södra förorter. Styrelsen har under förbehåll av Kungl. Maj:ts godkännande träffat avtal om förvärv av lämpligt tomtområde inom Hägerstenshöjden. Tomten innehåller en areal av 2 400 m² och betingar en köpeskillning av 119 250 kronor. Byggnadskostnaderna för posthuset, vilket planerats så att vissa till uthyrning avsedda utrymmen vid

behov lätt skola kunna införlivas med postkontorslokalen, ha uppskattats till 975 000 kronor. Det i fastigheten investerade kapitalet beräknas ge en bruttoavkastning av 7,5 %.

Departementschefen har tillstyrkt generalpoststyrelsens förslag och för ändamålet förordat en medelsanvisning av 1 090 000 kronor.

Utskottet får, under återopande av vad utskottet under nästföregående punkt anfört, hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må till *Posthusbyggnad inom Hägerstensområdet i Stockholm* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 1 090 000 kronor.

3:o) **Om- och tillbyggnad av posthuset i Linköping.** Kungl. Maj:t har (punkt 3, s. 8—11) föreslagit riksdagen att till Om- och tillbyggnad av posthuset i Linköping för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 800 000 kronor.

Generalpoststyrelsen har framhållit, att den hastiga befolkningsökningen i Linköping medfört en betydande ansvällning av trafiken vid postkontoret i staden. Flera skäl nödvändiggjorde att arbetena med utförande av en sedan några år tillbaka planerad om- och tillbyggnad av posthuset utan dröjsmål igångsattes. Telegrafverket, som disponerade viss del av byggnaden, hade för sin del framhållit angelägenheten av utökade lokaler för riksavdelningen vid telefonstationen. Den beslutade uppborädsreformen medförde ett avsevärt lokalbehov för postkontorets skatteavdelning. Större utrymmen erfordrades också för postdirektionen i östra distriktet, som likaledes vore inhyst i posthuset. Om- och tillbyggnaden hade beräknats draga en kostnad av 1 520 000 kronor, därav 800 000 kronor erfordrades under budgetåret 1946/47.

Departementschefen har tillstyrkt ifrågavarande om- och tillbyggnad och för arbetenas påbörjande förordat en medelsanvisning för nästa budgetår av 800 000 kronor.

Såväl postverket som telegrafverket äro i behov av ytterligare lokaler för rörelsen i Linköping. Det framlagda förslaget till om- och tillbyggnad av posthuset, i vilket jämväl telegrafverkets rörelse nu är inrymd, synes på ett tillfredsställande sätt tillgodose dessa behov. Utskottet tillstyrker förty Kungl. Maj:t förslag och hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *Om- och tillbyggnad av posthuset i Linköping* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 800 000 kronor.

4:o) **Posthusbyggnad i Huskvarna.** Kungl. Maj:t har (punkt 4, s. 11—13) föreslagit riksdagen att till Posthusbyggnad i Huskvarna för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 625 000 kronor.

Generalpoststyrelsen har meddelat, att lokalförhållandena vid postkontoret i Huskvarna på grund av trafikökning redan tidigare varit ytterst otillfredsställande. Då postkontorets rörelse under de senaste åren fortsatt att öka, hade lokalsvårigheterna blivit allt större, till men för både allmänheten och postverket. Lokalen för postkontoret förhyrdes nu av Huskvarna stad. Staden hade emellertid intresse av att själv disponera lokalerna, varför gällande hyreskontrakt uppsagts. Styrelsen ville föreslå att en ny byggnad uppfördes för postverkets räkning. Detta kunde lämpligen ske på en telegrafverket tillhörig tomt, vilken i så fall borde överföras till postverkets fond. Byggnadskostnaderna för en nybyggnad, inrymmande jämväl vissa för uthyrning av sedda lokaler, beräknades till 625 000 kronor och förräntningen på nedlagt kapital till 7,1 %.

Departementschefen har tillstyrkt förslaget.

Utskottet.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Posthusbyggnad i Huskvarna* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 625 000 kronor.

5:o) **Posthusbyggnad i Kalmar.** Kungl. Maj:t har (punkt 5, s. 13—15) föreslagit riksdagen att till Posthusbyggnad i Kalmar för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 370 000 kronor.

Till posthusbyggnad i Kalmar anvisades för budgetåret 1944/45 ett investeringsanslag av 855 000 kronor. Till grund för beviljandet av nämnda anslag lågo äldre kostnadsberäkningar, enär nya sådana med hänsyn till ändrade förhållanden i fråga om det nya posthusets förläggning icke för det dåvarande kunde upprättas.

I propositionen 1945: 163 (bil. 8, p. 1) framlade Kungl. Maj:t ärendet för riksdagen, som i skrivelse 1945: 136 medgav, att beslut om posthusbyggets igångsättande omedelbart finge fattas, oaktat definitiva kostnadsberäkningar ej hunnit utarbetas.

Generalpoststyrelsen har meddelat, att byggnadskostnaderna numera kunde beräknas till 1 225 000 kronor. Kostnadsökningen vore, framhåller styrelsen, i första hand orsakad av den allmänna prisstegringen. Härtill komme emellertid vissa merkostnader på grund av att posthusets volym måste ökas för att inrymma en skatteavdelning, varjämte grundförhållandena föranledde kostnader för förstärkningsarbeten, vilka tidigare icke tagits i beräkning.

Departementschefen har tillstyrkt ett tilläggsanslag av 370 000 kronor.

Till posthusbyggnad i Kalmar har riksdagen tidigare anvisat 855 000 kronor. Kungl. Maj:ts förevarande förslag avser anvisande av ytterligare 370 000 kronor för ändamålet. Då det ökade medelsbehovet får anses föranlett av den allmänna prisstegringen och av önskvärdheten att giva posthusbyggnaden en något större volym än tidigare förutsatts, finner sig utskottet böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *Posthusbyggnad i Kalmar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 370 000 kronor.

6:o) **Posthusbyggnad i Göteborg.** Kungl. Maj:t har (punkt 6, s. 15—16) föreslagit riksdagen att till Posthusbyggnad i Göteborg för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 100 000 kronor.

Till Posthusbyggnad i Göteborg anvisades för budgetåret 1944/45 ett investeringsanslag av 840 000 kronor.

Generalpoststyrelsen har anmält, att byggnadskostnaderna icke kunde hållas inom tidigare beräknad ram dels på grund av den allmänna prisstegringen, dels på grund av önskvärdheten att inreda vissa uthyrningslokaler dyrbarare än som från början avsetts. Merkostnaden har beräknats till 100 000 kronor.

Departementschefen har tillstyrkt, att tilläggsanslag beviljas med nämnda belopp.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må till *Posthusbyggnad i Göteborg* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 100 000 kronor.

7:o) **Om- och tillbyggnad av posthuset i Karlstad.** Kungl. Maj:t har (punkt 7, s. 16—18) föreslagit riksdagen att till Om- och tillbyggnad av posthuset i Karlstad för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 520 000 kronor.

Generalpoststyrelsen har, under hänvisning till trafikökningen vid postkontoret i Karlstad och de stegrade lokalsvårigheterna därstädes samt behovet av nya utrymmen för en skatteavdelning, hemställt om anslag med 520 000 kronor till om- och tillbyggnad av nämnda postkontor.

Departementschefen har tillstyrkt medelsanvisning med 520 000 kronor för ändamålet.

Kungl. Maj:ts förslag om anvisande av anslag för en såsom erforderlig ansedd om- och tillbyggnad av posthuset i Karlstad har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *Om- och tillbyggnad av posthuset i Karlstad* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 520 000 kronor.

8:o) **Om- och tillbyggnad av posthuset i Sala.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8, s. 18—20), vilket avser anvisande av medel för en om- och tillbyggnad av nu otillräckliga och ur hygienisk synpunkt otillfredsställande postlokaler i Sala, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Om- och tillbyggnad av posthuset i Sala* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 225 000 kronor.

9:o) **Inköp av tomt i Eskilstuna.** Kungl. Maj:t har (punkt 9, s. 21—23) föreslagit riksdagen att till Inköp av tomt i Eskilstuna för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 275 000 kronor.

Generalpoststyrelsen har, med hänvisning till poströrelsens utveckling och befolkningstillväxten i Eskilstuna, uttalat, att trängande behov föreläge av utvidgade postlokaler i staden. Stadens postkontor vore nu inrymt i telegrafverkets byggnad. Lokalfrågan har av styrelsen betecknats såsom synnerligen brännande, varför det vore oundgängligen nödvändigt att åtgärder snarast vidtoges för att få ett posthusbygge till stånd. Såsom en första åtgärd hade styrelsen efter förhandlingar med Eskilstuna stad träffat preliminärt avtal om inköp av för ett nybygge lämplig tomtmark vid Careliugatan. Tomten, som omfattade ca 2 600 m², betingade ett pris av 100 kronor per m². Marken vore ännu icke tomtindelad, varför tomtens exakta storlek först senare kunde bestämmas. På grund härav borde för inköp avsett anslag tillmätas med viss marginal. Styrelsen har hemställt, att ett anslag av 275 000 kronor måtte anvisas för ifrågasvarande markförvärv.

Departementschefen, som uttalat, att det syntes bliva nödvändigt att inom en snar framtid bereda postkontoret i Eskilstuna utökade lokaler, lämpligen genom uppförande av en nybyggnad, har funnit sig böra biträda generalpoststyrelsens förslag.

Utskottet.

I ärendet förebragt utredning synes giva vid handen, att en ny posthusbyggnad i Eskilstuna inom en snar framtid kommer att erfordras. Kungl. Maj:ts förevarande förslag avser anvisande av medel för förvärv av en för ändamålet lämplig tomt. Då det för förvärvet preliminärt avtalade priset synes ur kronans synpunkt godtagbart, har förslaget icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Inköp av tomt i Eskilstuna* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 275 000 kronor.

10:o) **Inköp av fastigheter i Katrineholm.** Kungl. Maj:t har (punkt 10, s. 23—25) föreslagit riksdagen att till Inköp av fastigheter i Katrineholm för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 115 000 kronor.

Generalpoststyrelsen har framhållit att, sedan för postkontoret i Katrineholm år 1906 iordningställts lokaler i en postverket tillhörig byggnad inom statens järnvägars stationsområde, poströrelsen mångdubblats. Lokalerna hade emellertid icke varit föremål för någon som helst utökning. Att åstadkomma ytterligare erforderliga lokaler inom den nuvarande posthusbyggnaden låte sig icke göra. Enligt styrelsens mening vore den enda fullt rationella och lämpliga lösningen att å en för ändamålet lämplig tomt uppföra ett nytt posthus. Styrelsen hade bland olika tomtförslag stannat för ett område om 2 721 m², för vilket köpeskillingen utgjorde 115 000 kronor, motsvarande drygt 42 kronor per m².

Departementschefen har tillstyrkt förslaget.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *Inköp av fastigheter i Katrineholm* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 115 000 kronor.

11:o) **Inköp av tomter i Landskrona.** Kungl. Maj:t har (punkt 11, s. 25—28) föreslagit riksdagen att till Inköp av tomter i Landskrona för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 58 000 kronor.

Generalpoststyrelsen har framhållit, att postkontorets i Landskrona lokaler — belägna i telegrafverkets byggnad — numera blivit helt otillräckliga och att möjligheter icke funnes att erhålla tillräckliga och lämpliga lokaler vare sig inom den nuvarande byggnaden eller genom förhyrning. Styrelsen hade därför sedan flera år tillbaka undersökt möjligheterna att förvärva lämplig tomt för uppförande av ett nytt posthus. Styrelsen hade nu stannat för ett tomtområde inom kvarteret Engelbrekt i hörnet av Eriks- och Gjörlöffsgatorna. Tomtområdet i fråga vore beläget i stadens centrum, ehuru det låge på något avstånd från de nuvarande egentliga affärskvarteren. Från vissa korrespondenter i staden hade framställts erinringar mot att förlägga ett posthus till detta område under motivering, att postkontoret komme att ligga alltför långt från stadens huvudsakliga affärscentrum. Styrelsen, som även för sin del skulle ha önskat en något sydligare förläggning av posthuset, om blott lämplig tomt stått till förfogande, ansåge emellertid att det nu planerade läget för ett blivande posthus med hänsyn till stadens nuvarande omfattning och beräknad nybyggnadsverksamhet vore väl ägnat att motsvara de olika önskemål, som postverkets kunder av alla kategorier kunde hysa. Även ur postverkets egen synpunkt vore den föreslagna centrala placeringen

av posthuset fördelaktig, bl. a. med hänsyn till den tidsbesparing, som uppkomme vid brevbäringens fullgörande. Tomtarealen omfattade sammanlagt 2 275 m². Kostnaderna för förvärvet — därom preliminära avtal upprättats — uppginge till 118 975 kronor 90 öre, motsvarande i genomsnitt drygt 52 kronor per m². Av kostnaderna belöpte sig 58 000 kronor på nästa budgetår och återstoden på budgetåret 1947/48.

Departementschefen har tillstyrkt, att ifrågavarande tomtmark förvärvas för postverkets räkning och förordar anvisande för budgetåret 1946/47 av ett anslag av 58 000 kronor.

Utskottet.

Under förevarande punkt har Kungl. Maj:t hemställt om anslag för bestridande av på budgetåret 1946/47 belöpande del av köpeskilling för förvärv av viss tomtmark inom Landskrona, avsedd för uppförande av nybyggnad för postverkets lokalbehov i staden. Under det att de nuvarande, såsom otillräckliga betecknade lokalerna äro belägna inom stadens egentliga affärskvarter — inom den södra, av vatten omgivna stadsdelen — kommer, därest den föreslagna tomtmarken förvärvas, den blivande nybyggnaden att bliva placerad mer i stadens centrum men på relativt långt avstånd från stadens nuvarande huvudsakliga affärscentrum. Mot den föreslagna förläggningen ha erinringar framställts från vissa affärsföretagare m. fl. i staden. Jämväl generalpoststyrelsen har för sin del framhållit önskvärdheten av en något sydligare förläggning av ett nytt posthus, om blott lämplig tomt kunnat uppbringas. Utskottet, som bemärkt att det till inköp föreslagna tomtområdet är beläget omkring 700 meter norr om det nuvarande posthuset vid genomfartsleden mellan Malmö och Hälsingborg, har med hänsyn till föreliggande omständigheter icke funnit anledning att rikta erinran mot valet av plats för ett nytt posthus. Då Kungl. Maj:ts förslag ej heller i övrigt givit utskottet anledning till erinran, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Inköp av tomter i Landskrona* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 58 000 kronor.

12:o) **Anskaffning av motorfordon.** Kungl. Maj:t har (punkt 12, s. 28 och 29) föreslagit riksdagen att till Anskaffning av motorfordon för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 100 000 kronor.

Generalpoststyrelsen har beräknat medelsbehovet under budgetåret 1946/47 till förevarande ändamål till 1 800 000. Då emellertid en reservation av 1 700 000 kunde beräknas föreligga vid utgången av innevarande budgetår har styrelsen begränsat sitt medelsäskande för nästa budgetår till 100 000 kronor.

Departementschefen har icke funnit anledning till erinran mot styrelsens beräkningar.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *Anskaffning av motorfordon* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 100 000 kronor.

13:o) **Förvärv av billinjer.** Kungl. Maj:t har (punkt 13, s. 29—31) föreslagit riksdagen att till Förvärv av billinjer för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 200 000 kronor.

Generalpoststyrelsen hemställde i skrivelse den 4 december 1945 om anvisande å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår av ett belopp av 500 000 kronor till ifrågavarande ändamål.

Departementschefen har framhållit, att behov syntes i vissa fall föreligga för postverket att utvidga sitt diligenslinjenät genom övertagande av linjetrafik från enskilda. Då emellertid endast en del av det äskade beloppet syntes bliva erforderligt under innevarande budgetår, har departementschefen förordat, att medelsanvisningen på tilläggsstat begränsas till 300 000 kronor och att återstoden, 200 000 kronor, anvisas å riksstaten för nästa budgetår.

I propositionen nr 2 till innevarande års riksdag (bilaga 15, punkt 1 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 4 januari 1946) har Kungl. Maj:t framlagt förslag om anvisande av 300 000 kronor å tilläggsstat till ifrågavarande ändamål.

Under återopande av vad utskottet i ämnet anfört i sitt utlåtande nr 18 (punkt 4) och under erinran, att riksdagen (skr. nr 23) å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår till förvärv av billinjer anvisat ett investeringsanslag av 300 000 kronor, hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *Förvärv av billinjer* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 200 000 kronor.

14:o) **Postverkets dispositionsanslag.** Kungl. Maj:t har (punkt 14, s. 31—33) föreslagit riksdagen att såsom Postverkets dispositionsanslag för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 700 000 kronor.

Generalpoststyrelsen har meddelat, att under innevarande budgetår ett belopp av omkring 800 000 kronor stode till förfogande för med anslaget avsedda ändamål. Då styrelsen hade att räkna med utgifter för anordnande av lokaler i anledning av uppbördsförfarandets omläggning, kunde styrelsen dock icke ställa i utsikt, att någon behållning skulle kvarstå den 30 juni 1946. För nästa budgetår har styrelsen beräknat medelsbehovet till 700 000 kronor.

Departementschefen har tillstyrkt förslaget samt förordat, att anslaget i fortsättningen — i anslutning till vad som gäller i fråga om telegrafverkets och statens järnvägars motsvarande anslag — bör få tagas i anspråk även för täckande av motsedd brist på annat anslag.

Utskottet.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot den föreslagna utvidgningen beträffande dispositionen av förevarande anslag, får, med tillstyrkan-
de av Kungl. Maj:ts förslag, hemställa,

att riksdagen må såsom *Postverkets dispositionsanslag* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 700 000 kronor.

Telegrafverket.

15:o) **Telefonstationsbyggnad i kvarteret Jericho i Stockholm.** Kungl. Maj:t har (punkt 15, s. 34 och 35) föreslagit riksdagen att till Telefonstationsbyggnad i kvarteret Jericho i Stockholm för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 1 850 000 kronor.

På förslag av Kungl. Maj:t har riksdagen till Telefonstationsbyggnad i kvarteret Jericho i Stockholm för budgetåren 1943/44 och 1944/45 anvisat tillhoppa 1 300 000 kronor. Anslagsmedlen avsågos för en utbyggnad i nya lokaler av riksstationen i Stockholm. Byggnaden har numera färdigställt.

Till inköp av fastigheterna Jericho nr 23 och 24 har 1945 års riksdag anvisat 1 750 000 kronor.

Telegrafstyrelsen har framhållit, att telegrafverkets största och viktigaste telefonanläggningar i Stockholm vore koncentrerade till kvarteret Jericho samt att utvidgningar av dessa anläggningar måste utföras inom kvarteret i fråga. Den tidigare utbyggnaden inom kvarteret hade avsett en första etapp. Den erforderliga nya riksstationen för Stockholm krävde nu en ytterligare utbyggnad inom kvarteret. Kostnaderna härför hade beräknats till 1 850 000 kronor.

Departementschefen har tillstyrkt telegrafstyrelsens förslag och har ej funnit anledning till erinran mot de för byggnadsföretaget uppgjorda ritningarna eller kostnadsberäkningarna.

Utskottet.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot att medel nu anvisas för att slutföra erforderlig tillbyggnad inom kvarteret Jericho i Stockholm för tillgodoseende av riksstationens i huvudstaden behov. Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen må till *Telefonstationsbyggnad i kvarteret Jericho i Stockholm* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 1 850 000 kronor.

16:o) **Tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Råsunda.** Kungl. Maj:t har (punkt 16, s. 35 och 36) föreslagit riksdagen att till Tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Råsunda för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 210 000 kronor.

Under erinran att den automatiska telefonstationen i Råsunda vore inrymd i en telegrafverket tillhörig byggnad, uppförd under åren 1937—1938, har *telegrafstyrelsen* framhållit, att en såsom erforderlig ansedd ytterligare utbyggnad av stationen icke vore möjlig inom befintliga lokaler. Då en mycket livlig byggnadsverksamhet påginge inom Råsunda telefonstations abonentområde räknade styrelsen med att en ny automatutrustning måste tagas i bruk vid årsskiftet 1948—49. En tillbyggnad av fastigheten borde därför snarast komma till stånd. Kostnaderna härför hade uppskattats till 210 000 kronor.

Departementschefen har funnit den fortgående, stora abonentökningen i Råsunda motivera en tillbyggnad av ifrågavarande fastighet. Mot byggnadsritningarna och framlagda kostnadsberäkningar har departementschefen icke funnit anledning till erinran.

Under förevarande och nästföljande punkter har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen anvisa medel till ett flertal byggnadsföretag för tillgodoseende av telegrafverkets behov av ändamålsenliga telefonstationsbyggnader. Förutom under förevarande punkt anmäld fråga om tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Råsunda har sålunda föreslagits anvisande av medel, 5 450 000 kronor, för uppförande av nya telefonstationsbyggnader i Träkvista, Tumba, Tierp, Västervik, Borgholm, Malmö, Ystad, Göteborg, Åmål, Falköping, Hagfors, Ludvika och Kiruna (punkterna 17—28, 30). I flertalet fall betingas förslagen av att de nuvarande lokalerna äro otillräckliga eller otidsenliga, i vart fall vid förestående automatisering av telefonstationerna. De nya telefonstationsbyggnaderna i Malmö och Göteborg avses för anläggande av understationer, erforderliga för telefonnätets fortsatta utbyggnad. I ett par fall — Tierp och Borgholm — motiveras nybyggnaderna jämväl av uppkomna svårigheter att få förlänga gällande hyreskontrakt. Nybyggnaderna i Tierp och Hagfors föreslås skola utföras så att de kunna tillgodose jämväl postverkets trängande behov av ändamålsenligare lokaler.

Utskottet.

Utskottet har funnit de beträffande de olika byggnadsföretagen förebragta utredningarna giva vid handen, att behov av de föreslagna nybyggnaderna föreligger. Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot storleken av de för byggnadsföretagen beräknade kostnaderna, tillstyrker därför, att medel i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag anvisas för ifrågavarande nybyggnader.

Under förevarande punkt hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Råsunda* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 210 000 kronor.

17:o) **Telefonstationsbyggnad i Träkvista.** Under åberopande av vad utskottet anfört under punkten 16:o) får utskottet, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 17, s. 36—38), hemställa,

att riksdagen må till *Telefonstationsbyggnad i Träkvista* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 125 000 kronor.

18:o) **Telefonstationsbyggnad i Tumba.** Under åberopande av vad utskottet anfört under punkten 16:o) får utskottet, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 18, s. 38 och 39), hemställa,

att riksdagen må till *Telefonstationsbyggnad i Tumba* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 150 000 kronor.

19:o) **Nybyggnad för post- och telegrafverken i Tierp.** Under åberopande av vad utskottet anfört under punkten 16:o) får utskottet, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 19, s. 39—41), hemställa,

att riksdagen må till *Nybyggnad för post- och telegrafverken i Tierp* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 315 000 kronor.

20:o) **Telefonstationsbyggnad i Västervik.** Under åberopande av vad utskottet anfört under punkten 16:o) får utskottet, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 20, s. 42 och 43), hemställa,

att riksdagen må till *Telefonstationsbyggnad i Västervik* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 450 000 kronor.

21:o) **Telefonstationsbyggnad i Borgholm.** Under åberopande av vad utskottet anfört under punkten 16:o) får utskottet, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 21, s. 43—45), hemställa,

att riksdagen må till *Telefonstationsbyggnad i Borgholm* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 300 000 kronor.

22:o) **Telefonstationsbyggnad i Malmö.** Under åberopande av vad utskottet anfört under punkten 16:o) får utskottet, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 22, s. 45 och 46), hemställa,

att riksdagen må till *Telefonstationsbyggnad i Malmö* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 725 000 kronor.

23:o) **Telefonstationsbyggnad i Ystad.** Under åberopande av vad utskottet anfört under punkten 16:o) får utskottet, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 23, s. 46—48), hemställa,

att riksdagen må till *Telefonstationsbyggnad i Ystad* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 560 000 kronor.

24:o) **Telefonstationsbyggnad i stadsdelen Källtorp i Göteborg.** Under åberopande av vad utskottet anfört under punkten 16:o) får utskottet, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 24, s. 48 och 49), hemställa,

att riksdagen må till *Telefonstationsbyggnad i stadsdelen Källtorp i Göteborg* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 470 000 kronor.

25:o) **Telefonstationsbyggnad i Åmål.** Under åberopande av vad utskottet anfört under punkten 16:o) får utskottet, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 25, s. 50 och 51), hemställa,

att riksdagen må till *Telefonstationsbyggnad i Åmål* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 335 000 kronor.

26:o) **Telefonstationsbyggnad i Falköping.** Under åberopande av vad utskottet anfört under punkten 16:o) får utskottet, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 26, s. 51 och 52), hemställa,

att riksdagen må till *Telefonstationsbyggnad i Falköping* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 585 000 kronor.

27:o) **Nybyggnad för post- och telegrafverken i Hagfors.** Under åberopande av vad utskottet anfört under punkten 16:o) får utskottet, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 27, s. 52—55), hemställa,

att riksdagen må till *Nybyggnad för post- och telegrafverken i Hagfors* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 600 000 kronor.

28:o) **Telefonstationsbyggnad i Ludvika.** Under återopande av vad utskottet anfört under punkten 16:o) får utskottet, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 28, s. 55 och 56), hemställa,

att riksdagen må till *Telefonstationsbyggnad i Ludvika* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 510 000 kronor.

29:o) **Tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Gävle.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 29, s. 57) och under erinran att anslaget avses för slutförande av en av 1945 års riksdag beslutad tillbyggnad, kostnadsberäknad till 1 600 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Gävle* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 600 000 kronor.

30:o) **Telefonstationsbyggnad i Kiruna.** Under återopande av vad utskottet anfört under punkten 16:o) får utskottet, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 30, s. 57—59), hemställa,

att riksdagen må till *Telefonstationsbyggnad i Kiruna* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 325 000 kronor.

31:o) **Tillbyggnad av kontorsbyggnaden vid telegrafverkets verkstad i Nynäshamn.** Kungl. Maj:t har (punkt 31, s. 60—62) föreslagit riksdagen att till Tillbyggnad av kontorsbyggnaden vid telegrafverkets verkstad i Nynäshamn för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 300 000 kronor.

Telegrafstyrelsen har hemställt om anvisande av anslag för tillbyggnad av kontorsfastigheten vid telegrafverkets verkstad i Nynäshamn. Styrelsen har uttalat, att verkstadens behov av ökade kontorsutrymmen vore synnerligen trängande. Den nu rådande trångboddheten vore till förfång för arbetet, merarbete uppstode och samarbetet de olika avdelningarna emellan försvårades. Standardiseringsarbeten och omkonstruktioner hade delvis måst skjutas på framtiden till följd av personalbrist, föranledd av bristande lokalutrymme.

Styrelsen har framlagt förslag till erforderlig tillbyggnad, kostnadsberäknat till 450 000 kronor, därav 300 000 kronor erfordrades under nästa budgetår.

Departementschefen har framhållit, att genom inrättandet av en ny verkstad i Vänersborg och centraliseringen av tekniska och administrativa m. fl. frågor till Nynäshamn arbetet vid huvudverkstadens samtliga kontorsavdel-

ningar ökas och att särskilt laboratoriet och verkstadsbyrån vore i behov av utökade lokaler. Departementschefen har biträtt det av telegrafstyrelsen framlagda förslaget.

Telegrafverkets verkstadsrörelse har under senaste år undergått en fortskridande utveckling. Detta har medfört behov av utökade kontorslokaler för den till verkstadsrörelsen knutna kontorspersonalen. Kungl. Maj:t har nu föreslagit anvisande av medel, 300 000 kronor, för härav betingad tillbyggnad av telegrafverkets kontorsbyggnad i Nynäshamn. Utskottet tillstyrker berörda förslag och hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *Tillbyggnad av kontorsbyggnaden vid telegrafverkets verkstad i Nynäshamn* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 300 000 kronor.

32:o) **Tillbyggnad av förrådsbyggnaden i Nässjö m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 32, s. 62 och 63) föreslagit riksdagen att till Tillbyggnad av förrådsbyggnaden i Nässjö m. m. för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 575 000 kronor.

Till förrådsbyggnad för telegrafverkets räkning i Nässjö anvisade 1941 års riksdag ett reservationsanslag av 240 000 kronor. Förrådsbyggnaden har kommit till utförande.

Under erinran att berörda förrådsbyggnad avsåg en första utbyggnad av förrådsanläggningen samt att en andra utbyggnad av huvudförrådet i Nässjö inom den allra närmaste tiden vore trängande nödvändig har *telegrafstyrelsen* hemställt om anvisande av medel för tillbyggnad av förrådsbyggnaden, 460 000 kronor, för anläggande av spår och lastkajer, 80 000 kronor, samt för uppförande av ett bostadshus, erforderligt ur övervakningssynpunkt, 35 000 kronor.

Departementschefen har tillstyrkt telegrafstyrelsens förslag.

Kungl. Maj:ts förslag har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *Tillbyggnad av förrådsbyggnaden i Nässjö m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 575 000 kronor.

33:o) **Förråds- och kontorsbyggnad i Västanfors.** Kungl. Maj:t har (punkt 33, s. 63--65) föreslagit riksdagen att till Förråds- och kontorsbyggnad i Västanfors för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 350 000 kronor.

Med bifall till Kungl. Maj:ts i propositionen 1942:104 framlagda förslag anvisade riksdagen för budgetåret 1942/43 ett reservationsanslag av 365 000 kronor till Förrådsbyggnader i Västanfors. Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande har telegrafstyrelsen sedermera med anlåtande av anslaget inköpt visst tomtområde i Västanfors samt utfört i en första etapp för förrådsanläggningen ingående byggnader och anläggningar. Det sålunda iordningställda förrådet togs i bruk den 1 augusti 1943.

Telegrafstyrelsen hemställer nu — under erinran om det trängande behovet av en utökning av telegrafverkets förrådslokaler i allmänhet — att Västanfors-förrådet måtte kompletteras med ett varmförråd och en kontorsbyggnad. Kostnaderna härför hava uppskattats till 350 000 kronor.

Departementschefen har anfört följande.

Telegrafverkets förrådsrörelse är för närvarande organiserad på fem huvudförråd, förlagda till Stockholm, Göteborg, Nässjö, Västanfors och Östavall. Huvudförråden i Västanfors och Östavall, som omhänderha materielförsörjningen för norra Mellansverige och Norrland, skola enligt den nya förrådsorganisationen sammanslås till ett huvudförråd, förlagt till Västanfors. Detta förråd avses därjämte att utgöra ett centralförråd för hela landet för den tyngre linjematerielen. I Östavall skall för framtiden finnas ett filialförråd, underställt huvudförrådet i Västanfors. Kontoren för förråden i Västanfors och Östavall, som nu äro förlagda till Gävle, respektive Sundsvall, skola enligt organisationsplanen, så snart förrådet i Västanfors färdigställts, sammanföras till ett kontor å sistnämnda plats.

Med anlåtande av ett av 1942 års riksdag för budgetåret 1942/43 anvisat reservationsanslag av 365 000 kronor har i en första byggnadsetapp å en för ändamålet inköpt tomt uppförts ett kallmagasin och ett bostadshus, varjämte tomtens planerats samt spår och lastkajer anlagts. I en andra etapp avses ett varmförråd och en kontorsbyggnad skola uppföras.

På grund av den starka utvecklingen inom telegrafstyrelsens verksamhetsområde under de senaste åren med därav följande ökat behov av förrådsutrymmen samt med hänsyn till angelägenheten av den beslutade förrådsorganisationens genomförande, ansluter jag mig till styrelsens förslag om uppförande under nästa budgetår vid huvudförrådet i Västanfors av den redan vid förrådets första utbyggnad planerade tegelbyggnaden för kontor och varmförråd. Såsom styrelsen framhållit synes förtänksamheten bjuda, att byggnaden erhåller en större volym än tidigare avsetts. Mot kostnaderna för byggnadsföretaget, vilka numera beräknats till 350 000 kronor, har jag intet att erinra samt tillstyrker, att detta belopp anvisas för nästa budgetår.

Utskottet.

Av departementschefen anförda skäl för en utbyggnad av telegrafverkets huvudförråd i Västanfors har synts utskottet bärande. Utskottet hemställer förty,

att riksdagen må till *Förråds- och kontorsbyggnad i Västanfors* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 350 000 kronor.

34:o) **Inköp av fastigheter.** Kungl. Maj:t har (punkt 34, s. 66—68) föreslagit riksdagen att till Inköp av fastigheter för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 700 000 kronor.

Jämlikt bemyndigande av 1943 års riksdag äger Kungl. Maj:t att inom ramen av för ändamålet tillgängliga medel utan riksdagens hörande meddela beslut i fråga om förvärv för telegrafverkets räkning av fastigheter i fall, där köpeskillingen uppgår till högst 100 000 kronor. Nu förevarande anslag är avsett för ifrågavarande fastighetsförvärv.

För budgetåret 1945/46 har till inköp av fastigheter för telegrafverkets räkning anvisats ett investeringsanslag av 500 000 kronor.

I skrivelse den 5 oktober 1945 har *telegrafstyrelsen* anmält, att man enligt styrelsens mening icke kunde räkna med att tillgängliga anslagsmedel skulle visa sig tillräckliga även för budgetåret 1946/47. Styrelsen har hemställt om anvisande för nämnda budgetår av 700 000 kronor. Styrelsen har i anslutning därtill framhållit, att underhandlingar för närvarande påginge eller beräknades kunna påbörjas inom den närmaste tiden om inköp av tomter till centralstationer på ett 15-tal platser.

Departementschefen har ansett vid utgången av innevarande budgetår eventuellt förefintlig behållning å hittills beviljade anslag icke komma att förslå för täckande av medelsbehovet under nästa budgetår och har förtyllt tillstyrkt telegrafstyrelsens förslag. I anslutning härtill har departementschefen framhållit, att då behov uppkomme för telegrafverket att förvärva tomtmark för större byggnadsföretag liksom hittills samråd borde äga rum med andra statsmyndigheter, främst byggnadsstyrelsen och generalpoststyrelsen, i syfte att möjliggöra en samordning av statens markförvärv på den ifrågavarande orten. Därvid borde givetvis även undersökas i vad mån av statsverket ägd mark kunde tagas i anspråk för ändamålet.

Utskottet, som vill understryka vikten av att av departementschefen förordad samråd mellan telegrafstyrelsen, byggnadsstyrelsen och generalpoststyrelsen kommer till stånd, har icke funnit anledning till erinran mot att medel för telegrafverkets markförvärv i föreslagen omfattning anvisas för nästa budgetår. Utskottet hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må till *Inköp av fastigheter* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 700 000 kronor.

35:o) **Riks- och landskablar m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 35, s. 71 och 72) föreslagit riksdagen att till Riks- och landskablar m. m. för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 26 500 000 kronor.

Det för ändamålet för budgetåret 1946/47 behövlige anslaget har *telegrafstyrelsen* beräknat till 26 500 000 kronor. Beloppet fördelar sig enligt styrelsens preliminära beräkningar på följande delposter.

Rikskabel Skövde—Grebbeastad	kronor	8 800 000
Fortsättning av rikskabeln Norrköping—Oskarshamn till Kalmar	»	3 400 000
Rikskabel Hammar—Sollefteå	»	750 000

Landskablar	kronor	7 700 000
Utökning av överdragsstationer och bärfrekvensutrustning på blanka ledningar samt av pupiniserings- och fintliga rikskablar	»	2 250 000
Bärvågstelefonitrustrningar	»	3 600 000
	Summa kronor	26 500 000.

Departementschefen har, under erinran att under ifrågavarande anslag för innevarande budgetår anvisats 23 000 000 kronor, ansett den av telegrafstyrelsen föreslagna anslagsökningen, 3 500 000 kronor, vara nödvändig med hänsyn till de senaste årens trafikstegring och därav följande minskning av reservkapaciteten i telegrafverkets kablar.

Utskottet.

Tillgänglig statistik utvisar, att telefon- och telegraftrafiken under senaste år fortsatt att öka. Under krigsåren har telegrafverket på grund av bristande tillgång på materiel och arbetskraft icke kunnat hålla jämna steg med den kraftiga utvecklingen av rörelsen, vilket resulterat i en avsevärd minskning av reserverna i fråga om lokal-, riks- och landskablar. Reserverna hava nu tagits i anspråk i mycket stor utsträckning. Med hänsyn härtill framstår den av telegrafstyrelsen föreslagna och av departementschefen tillstyrkta ökade medelansvisningen under förevarande anslag såsom önskvärd. Utskottet får därför, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag, hemställa,

att riksdagen må till *Riks- och landskablar m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 26 500 000 kronor.

36:o) **Telefon- och telegrafstationer.** Kungl. Maj:t har (punkt 36, s. 72 och 73) föreslagit riksdagen att till Telefon- och telegrafstationer för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 31 700 000 kronor.

Till förevarande ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett anslag av 15 000 000 kronor.

Det för budgetåret 1946/47 behövlige anslaget har av *telegrafstyrelsen* beräknats till 31 700 000 kronor enligt följande sammanställning.

Fullföljande av automatiseringsarbeten i Stockholm, Göteborg, Lidköping, Linköping, Vänersborg, Saltsjöbaden och Viggbyholm m. fl. platser	kronor	4 000 000
Påbörjande av automatiseringsarbeten i Malmö (Slottsstaden), Kalmar, Ystad, Kålltorp (Göteborg), Partille, Falköping, Hagfors, Skara, Åmål, Katrineholm, Västervik, Enköping, Ludvika, Kiruna, Sollefteå och Östersund m. fl. platser	»	3 600 000
Automatisering av växelstationer	»	5 800 000

Ny riksstation i Stockholm	kronor	1 500 000
Ny gruppstation i Stockholm	»	1 200 000
Utökning av större telefonstationer	»	12 500 000
Telegrafutrustningar, därav 330 000 kronor för ombyggnad av Göteborgs telegrafstation och 600 000 kronor till utrustning för abonnenttelegrafi	»	1 100 000
Övriga stationsarbeten	»	2 000 000
Summa kronor		31 700 000.

Departementschefen har anfört följande.

För nästa budgetår äskar telegrafstyrelsen till telefon- och telegrafstationer ett belopp, som är mer än dubbelt så stort som det för innevarande budgetår anvisade. Detta sammanhänger, såsom förut antytts, med att telegrafverkets anläggningsarbeten under krigsåren av olika skäl icke kunnat hålla jämna steg med utvecklingen av telegrafverkets rörelse. På grund härav föreligger ett avsevärt återhållet behov av utvidgningar vid befintliga telefonstationer. Sådana utvidgningar torde i många fall böra åstadkommas genom automatisering. Arbeten härmed måste påbörjas lång tid innan abonnentökningen medfört att telefonstationerna blivit fullbelagda, därest icke restriktioner skola behöva vidtagas beträffande tilldelningen av nya abonnemang. Även i övrigt föreligger ett betydande behov av utökning av telefonstationer.

Jag anser mig under sådana förhållanden icke böra motsätta mig en medelsanvisning av den av styrelsen föreslagna storleksordningen.

Såsom departementschefen uttalat föreligger ett avsevärt, av krisförhållandena återhållet behov av utvidgningar vid telegrafverkets stationer. Ehuru Kungl. Maj:ts förslag innebär en medelsanvisning, som är mer än dubbelt så stor som den för innevarande budgetår, har utskottet ansett sig böra tillstyrka förslaget.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Telefon- och telegrafstationer* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 31 700 000 kronor.

37:o) Nya abonnentanläggningar, nätarbeten och blanka mellanortsledningar. Kungl. Maj:t har (punkt 37, s. 73 och 74) föreslagit riksdagen att till Nya abonnentanläggningar, nätarbeten och blanka mellanortsledningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 44 000 000 kronor.

För ifrågavarande ändamål har å riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett anslag av 33 300 000 kronor. Å tilläggsstat till riksdagen för samma budgetåret har innevarande års riksdag (skr. nr 23) anvisat ytterligare 5 000 000 kronor. Anslaget är avsett att användas till de abonnentinstallationer och nätarbeten, som erfordras för mottagande av nya telefonabonnenter, samt till anordnande av nya blanka lands- och riksledningar.

Telegrafstyrelsen har för budgetåret 1946/47 hemställt om en medelsanvisning å 44 000 000 kronor med följande fördelning.

Nya abonnentanläggningar	kronor	24 000 000
Nätarbeten	»	14 000 000
Blanka riksledningar	»	1 500 000
Blanka landsledningar	»	2 500 000
Övriga arbeten, däri inberäknat nya manuella växelstationer	»	2 000 000.

Departementschefen har anfört följande.

I sina petita för innevarande budgetår beräknade telegrafstyrelsen, att ökningen av antalet installerade telefonapparater under år 1945 skulle uppgå till ca 65 000, samt hemställde i anslutning därtill om ett anslag av 38 300 000 kronor till nya abonnentanläggningar, nätarbeten och blanka mellanortsledningar. Med hänsyn till svårigheterna att överblicka den sannolika utvecklingen bestämdes emellertid anslaget till allenast 33 300 000 kronor. Styrelsen har sedermera i skrivelse den 27 september 1945, med förmälan att styrelsen då beräknade apparatökningen under år 1945 till omkring 70 000, hemställt om anvisande på tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår av ett anslag för ändamålet å 5 000 000 kronor. Jag ämnar senare i dag till behandling upptaga denna framställning och därvid tillstyrka densamma.

Av vad som sålunda förekommit samt av telegrafstyrelsens tidigare återgivna redogörelse för telefonväsendets utveckling under krigsåren framgår, att man, om denna utveckling fortsätter i oförminskad takt, även för nästa budgetår har att räkna med ett högst betydande investeringsbehov med avseende å nya abonnentanläggningar m. m. Styrelsen har beräknat, att abonnentökningen under år 1946 kommer att motsvara ca 80 000 nya apparater, och har på grund härav hemställt, att för ändamålet måtte för nästa budgetår anvisas ett anslag av 44 000 000 kronor. Då hittillsvarande erfarenheter knappast synas motsäga styrelsens antaganden, och då det är angeläget att medel i god tid och erforderlig omfattning ställas till styrelsens förfogande för täckande av de materielbehov, som äro ofrånkomliga om telefontrafiken skall skötas på ett för allmänheten tillfredsställande sätt, anser jag mig, trots den betydande anslagsökning som styrelsens äskande innebär, böra biträda detsamma.

Utskottet.

Under senare år har telefon- och telegraftrafiken visat en kraftig stegring. Särskilt anmärkningsvärd är den stora ökningen av antalet nytecknade telefonabonnemang, vilken ökning — trots att höjda inträdesavgifter, 100 kronor, tillämpats från och med hösten 1942 — för år 1944 uppgick till 74 600 och för år 1945 beräknas uppgå till omkring 70 000. För år 1946 motser telegrafstyrelsen en ökning med omkring 80 000 nyanslutna abonnenter, och har styrelsen med utgångspunkt härifrån uppskattat medelsbehovet under förevärande anslag till 44 000 000 kronor.

Utskottet finner angeläget, att telegrafstyrelsen beredes möjlighet att i god tid vidtaga åtgärder för att kunna tillgodose önskemål om nyteckning av abonnemang. Utskottet har därför icke funnit anledning till erinran mot en medelsanvisning för nästa budgetår i den av telegrafstyrelsen föreslagna, av departementschefen tillstyrkta omfattningen.

Utskottet vill i förevarande sammanhang erinra om 1945 års riksdags uttalande (skrivelse nr 38, punkt 30) att för de ekonomiskt mera ogynnsamt ställda befolkningslagren en inträdesavgift av 100 kronor uppenbarligen måste verka rätt betungande och att det därför självfallet vore önskvärt att inträdesavgiften, i den mån krigstidens anläggningssvårigheter lätta, kan återföras till mera normal storleksordning. Då angivna svårigheter torde kunna väntas bli mindre framträdande vill utskottet ifrågasätta, huruvida icke tiden nu är inne att besluta om en sänkning, eventuellt etappvis, av inträdesavgifterna.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Nya abonnentanläggningar, natarbeten och blanka mellanortsledning*ar för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 44 000 000 kronor.

38:o) **Uppförande av ett radiohus i Stockholm.** Beträffande ifrågavarande anslag (punkt 38, s. 75) kommer utskottet att senare under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

39:o) **Ny rundradiostation i Stockholm.** Kungl. Maj:t har (punkt 39, s. 75—77) föreslagit riksdagen att till Ny rundradiostation i Stockholm för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 500 000 kronor.

Telegrafstyrelsen har hemställt om anslag för nästa budgetår för uppförande av en ny rundradiostation i Stockholm, avsedd att ersätta den nuvarande år 1930 färdigställda Spångastationen. Styrelsen har därvid framhållit, att den nuvarande stationen icke längre kunde anses motsvara de väsentligt strängare krav på kvalitet och effektivitet som numera ställdes på en rundradiostation. Stationens antenneffekt, 55 kW, vore alltför låg. Den nya anläggningen borde givas en kapacitet om 120 kW. Ett ytterligare skäl att ersätta den nuvarande stationen med en ny vore, framhåller styrelsen vidare, önskemålet om avlägsnandet av de hinder för flygsäkerheten vid Stockholm/Bromma flygplats, som de 150 meter höga radiomasterna vid Spånga utgjorde. Radiostationen, som borde förses med en fullständig reservstationsutrustning, har av styrelsen preliminärt kostnadsberäknats till 3 700 000 kronor. För budgetåret 1946/47 erfordrades 500 000 kronor.

Departementschefen har anfört följande.

Telegrafstyrelsens förslag om ersättande av den sedan år 1930 till Spånga förlagda rundradiostationen i Stockholm med en ny station har föranletts av behovet att genom en tidsenlig radioanläggning trygga och förbättra mot-tagningsförhållandena inom stora delar av mellersta Sverige. På senare tid har Turkiet förklarat sig ämna anlägga en rundradiostation i Smyrna för utsändningar å den åt rundradiostationen i Stockholm upplåtna våglängden.

Ett genomförande av denna plan skulle medföra en avsevärd försämring av möjligheterna att i Sverige avlyssna utsändningar på Stockholms våglängd. Det bästa sättet att eliminera denna fara synes vara att öka stockholmsstationens effekt till den maximalt tillåtna. I likhet med telegrafstyrelsen anser jag därför, att en modern rundradiostation om 120 kW bör upprättas i Stockholm eller dess närhet. Principbeslut härom lärer nu böra meddelas av statsmakterna.

Den nya radiostationen är avsedd att förläggas till annan plats än Spånga. Den nuvarande radiostationsbyggnaden i Spånga lärer enligt vad telegrafstyrelsen meddelat erfordras för att tillgodose radiotrafiken vid Stockholm/Bromma flygplats. Jag har intet att erinra mot telegrafstyrelsens förslag i nämnda avseende och tillstyrker även att den nya stationen förses med fullständig reservstationsutrustning. Den till 3 700 000 kronor beräknade kostnaden för den nya radiostationen har icke givit mig anledning till erinran. Det torde vara tillräckligt att nu för vissa förberedande åtgärder, huvudsakligen avseende markinköp, föreslå riksdagen att anvisa det av styrelsen för nästa budgetår äskade beloppet 500 000 kronor.

Utskottet.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att Stockholmsstationens antenneffekt är alltför låg. En ökning av effekten framstår såsom önskvärd icke blott för att stationen skall erhålla tillfredsställande tekniska förutsättningar för en fullgod sändning, utan även för att hävda den till stationen enligt internationella överenskommelser upplåtna våglängden. Intet lärer sålunda vara att erinra mot att principbeslut nu fattas om byggande av en ny till Stockholm eller dess närhet förlagd rundradiostation. Utskottet, som anser att bärande skäl förebragts för stationens förflyttning från Spånga och som icke funnit anledning till erinran mot de för den nya stationen beräknade kostnaderna, vill sålunda tillstyrka, att medel i av Kungl. Maj:t föreslagen omfattning anvisas för vidtagande under nästa budgetår av med den nya stationens tillkomst förenade förberedande åtgärder. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *Ny rundradiostation i Stockholm* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 500 000 kronor.

40:o) **Ny rundradiostation i Sundsvall.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 40, s. 78), vilket avser fortsatt medelsanvisning utöver av 1945 års riksdag för ändamålet anvisade medel, 400 000 kronor, för en till 2 400 000 kronor kostnadsberäknad rundradiostation i Sundsvall, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ny rundradiostation i Sundsvall* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 1 250 000 kronor.

41:o) **Vissa rundradioanläggningar.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 41, s. 78 och 79), som avser medelsanvisning för bestridandet av kostnader för avveckling av de privata rundradiostationerna och dessas ersättande med moderna statliga stationer, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vissa rundradioanläggningar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 700 000 kronor.

42:o) **Trådradioanläggningar.** Beträffande ifrågavarande anslag (punkt 42, s. 79 och 80) kommer utskottet att senare under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

43:o) **Ny kustradiostation på Västkusten.** Kungl. Maj:t har (punkt 43, s. 80) föreslagit riksdagen att till Ny kustradiostation på Västkusten för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

Beslut om uppförande av en ny radiostation på Västkusten har tidigare fattats av statsmakterna. Anläggningskostnaderna ha beräknats till 2 500 000 kronor, av vilket belopp 1 500 000 kronor hittills anvisats.

Departementschefen har biträtt av telegrafstyrelsen framställt förslag om anvisande för nästa budgetår av ett anslag å 1 000 000 kronor för stationens färdigställande.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *Ny kustradiostation på Västkusten* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

44:o) **Fartygsradiostationer m. m.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 44, s. 80 och 81) och under erinran, att för ifrågavarande ändamål för innevarande budgetår anvisats 1 000 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Fartygsradiostationer m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

45:o) **Markradiostation för norrlandslinjen.** Kungl. Maj:t har (punkt 45, s. 81—83) föreslagit riksdagen att till Markradiostation för norrlandslinjen för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 195 000 kronor.

I skrivelse den 30 oktober 1945 har *luftfartsstyrelsen* hemställt om anvisande av anslag för budgetåret 1946/47 till vissa markradiostationer för luftfarten. Till stöd härför har styrelsen framhållit, att avsevärda utökningar av inrikestrafiken vore att förvänta under de närmaste åren och att för till-

godoseende av sedvanliga krav på flygsäkerhet fordrades att markradiostationer anlades å vissa orter, vid vilka flygplatser för den ökade trafiken komme att tagas i anspråk. Styrelsen har föreslagit anläggande av dylika stationer vid Örebro, Östersund, Kiruna och Umeå. Kostnaderna härför har styrelsen uppskattat till sammanlagt 835 000 kronor.

Luftfartsstyrelsen har vidare föreslagit att den vid Göteborg anordnade markradiostationen, vars antennmaster utgjorde ett besvärande flyghinder, flyttas och har beräknat kostnaderna härför till 95 000 kronor.

Härjämte har styrelsen föreslagit anordnande av en kortvågssändarstation vid Spånga, kostnadsberäknad till 175 000 kronor.

Departementschefen har anfört följande.

Luftfartsstyrelsens förslag om anläggande av markradiostationer för luftfarten avser att tillgodose trafiksäkerheten i den utvidgade inrikes flygtrafik, som styrelsen beräknar inom kort komma till stånd, främst i Norrland. Styrelsen har föreslagit inrättande av markradiostationer vid Örebro, Östersund och Kiruna samt förordat anläggande av en dylik station vid Umeå eller å en lämplig plats i Dalarna. Då jag i det följande vid anmälan av föreliggande förslag till kapitalinvesteringar i luftfartsfonden ämnar föreslå vissa begränsningar i de av luftfartsstyrelsen framlagda förslagen, anser jag mig i detta sammanhang blott såtillvida böra biträda styrelsens förslag i vad avser markradiostationer, att jag förordar, att medel anvisas för en ny markradiostation, avsedd för norrlandslinjen. Enligt vad jag under hand inhämtat av telegrafstyrelsen, kunna kostnaderna för en dylik station utan kortvågsspejl- och telefonianläggning beräknas till 195 000 kronor.

En flyttning av den i markradioanläggningen vid Göteborg ingående lång- och kortvågssändarstationen torde få anses angelägen på grund av det hinder, som de till sändarstationen hörande antennmasterna visat sig utgöra för flygtrafiken på Torslanda flygplats. Medel till flyttningen torde därför böra inräknas i förevarande anslag. Mot de av telegrafstyrelsen till 95 000 kronor preliminärt beräknade kostnaderna härför synes intet vara att erinra.

Vid Spånga finnes för närvarande en provisorisk kortvågssändare för flygväderlektjänsten. Denna äger emellertid en alltför begränsad räckvidd. Då en kortvågssändarstation av tillfredsställande styrka skulle utgöra ett värdefullt led i åtgärderna för att förbättra trafiksäkerheten i luften, vill jag icke motsätta mig, att för nästa budgetår anvisas det för en dylik station erforderliga beloppet av 175 000 kronor.

Under denna punkt gör jag hemställan om anvisande av medel för markradiostationen å norrlandslinjen. Under de följande två punkterna hemställer jag om anvisande av medel för flyttningen av markradiostationen i Torslanda och för kortvågssändaren i Spånga.

Utskottet.

Utskottet har icke funnit anledning att frågå vad departementschefen i förevarande sammanhang förordat. Utskottet hemställer under förevarande punkt,

att riksdagen må till *Markradiostation för norrlandslinjen* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 195 000 kronor.

46:o) **Flyttning av markradiostationen vid Torslanda flygplats.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 46, s. 83) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flyttning av markradiostationen vid Torslanda flygplats* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 95 000 kronor.

47:o) **Kortvågssändarstation vid Spånga.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 47, s. 83) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kortvågssändarstation vid Spånga* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 175 000 kronor.

48:o) **Telegrafverkets dispositionsanslag.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 48, s. 83 och 84) och under erinran att för ändamålet för innevarande budgetår anvisats likaledes 3 000 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Telegrafverkets dispositionsanslag* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 3 000 000 kronor.

Statens järnvägar.

49:o) **Ombyggnad av bangården i Landskrona.** Kungl. Maj:t har (punkt 49, s. 86) föreslagit riksdagen att till Ombyggnad av bangården i Landskrona för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 500 000 kronor.

Järnvägsstyrelsen har anmält, att de nuvarande plattformsanordningarna i Landskrona vore alltför trånga och otillräckliga samt att spårordningarna vore i flera avseenden mindre lämpligt utformade och otillräckliga, varför en ombyggnad av bangården borde komma till stånd snarast möjligt. Kostnaderna hava beräknats till 500 000 kronor.

Departementschefen har tillstyrkt järnvägsstyrelsens förslag.

Frågan om en ombyggnad av bangården i Landskrona har aktualiserats av den förestående elektrifieringen av järnvägslinjerna till Landskrona. Utskottet tillstyrker, att anslag för ombyggnaden anvisas för nästa budgetår med av Kungl. Maj:t äskat belopp. Utskottet hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *Ombyggnad av bangården i Landskrona* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 500 000 kronor.

50:o) **Ny mötesplats å linjen Älvkarleö—Skutskär.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 50, s. 86 och 87) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ny mötesplats å linjen Älvkarleö—Skutskär* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 130 000 kronor.

51:o) **Nya mötesplatser å linjen Falköping—Nässjö.** Kungl. Maj:t har (punkt 51, s. 87) föreslagit riksdagen att till Nya mötesplatser å linjen Falköping—Nässjö för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 700 000 kronor.

Under förevarande rubrik har 1945 års riksdag anvisat ett investeringsanslag av 600 000 kronor, avseende anordnande av mötesplatser vid Huskvarna och Öggestorp.

Järnvägsstyrelsen har nu hemställt om anvisande av 700 000 kronor för anordnande av mötesplatser jämväl vid Ebbarpsby, Furusjö och Bogla.

Departementschefen har anslutit sig till styrelsens förslag.

Utskottet. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Nya mötesplatser å linjen Falköping—Nässjö* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 700 000 kronor.

52:o) **Förlängning av mötesspår och anordnande av tredje tågväg å vissa stationer.** Kungl. Maj:t har (punkt 52, s. 88) föreslagit riksdagen att till Förlängning av mötesspår och anordnande av tredje tågväg å vissa stationer för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

För ifrågavarande ändamål har för budgetåret 1945/46 anvisats ett investeringsanslag av likaledes 1 000 000 kronor.

Järnvägsstyrelsen har uppskattat medelsbehovet under nästkommande budgetår för fullföljande av ifrågavarande arbeten till 2 000 000 kronor.

Departementschefen har i likhet med järnvägsstyrelsen funnit anslag för ifrågavarande ändamål böra anvisas å riksstaten för nästa budgetår men förordad, att anslaget begränsas till allenast 1 000 000 kronor.

Utskottet. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och får alltså hemställa,

att riksdagen må till *Förlängning av mötesspår och anordnande av tredje tågväg å vissa stationer* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

53:o) **Gångbroar och gångtunnlar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 53, s. 88 och 89) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gångbroar och gångtunnlar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 400 000 kronor.

54:o) **Diverse bangårdsanordningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 54, s. 89 och 90) föreslagit riksdagen att till Diverse bangårdsanordningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

Å riksstaten för budgetåret 1945/46 har uppförts ett anslag av 500 000 kronor till bangårdsmaskinerier. Från anslaget ha bestritts kostnaderna för diverse maskinella anordningar å bangårdar samt för vissa plattformar och lastkajer m. m.

Järnvägsstyrelsen har i sin skrivelse den 22 september 1945 föreslagit, att anslag till arbeten, som fölle under rubriken Bangårdsmaskinerier, från och med nästa budgetår måtte anvisas under rubriken Diverse bangårdsanordningar, samt för nästa budgetår äskat ett till 1 000 000 kronor höjt anslag för ändamålet.

Departementschefen har ansett rubriceringen av det för innevarande budgetår uppförda anslaget Bangårdsmaskinerier böra ändras i enlighet med järnvägsstyrelsens förslag. Mot storleken av det av styrelsen för nästa budgetår föreslagna anslagsbeloppet har departementschefen icke haft något att erinra.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *Diverse bangårdsanordningar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

55:o) **Fortsatt anläggning av dubbelspår.** Kungl. Maj:t har (punkt 55, s. 90—92) föreslagit riksdagen att till Fortsatt anläggning av dubbelspår för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 10 000 000 kronor.

Hösten 1938 framlade järnvägsstyrelsen en plan för bedrivande av dubbelspårsbyggnader å statens järnvägars huvudlinjer. Planen omfattade dels fortsatt dubbelspårsbyggnad å linjen Järna—Katrineholm jämte vissa andra arbeten, dels ock påbörjande av arbeten för ett successivt utbyggande av linjerna Katrineholm—Göteborg och Malmö—Norrköping—Katrineholm till genomgående dubbelspår. Dubbelspårsbyggnaderna skulle utföras under en tidrymd av omkring 20 år och beräknades vid tiden för planens framläggande draga en approximativt uppskattad kostnad av 125 000 000 kronor. De årliga anslagsbeloppen förutsattes skola variera med konjunkturläget på sådant sätt, att arbetena till väsentlig del skulle utföras under tider med arbetslöshet.

Järnvägsstyrelsen har för budgetåret 1946/47 hemställt om anvisande av medel för fortsatt anläggning av dubbelspår. Styrelsen har därvid meddelat, att dubbelspårsarbeten för närvarande påginge å sträckorna Järna—Skebo-kvarn, Gårdsjö—Skövde och Mjölby—Tranås. Arbetena omfattade med hänsyn till knappheten på räls huvudsakligen terrasseringsarbeten m. m. Då möjligheterna att erhålla erforderliga rälskvantiteter under nästkommande budgetår syntes väsentligt förbättrade beräknade styrelsen medelsbehovet för budgetåret 1946/47 till 12 000 000 kronor. Styrelsen har därvid räknat med att arbetsstyrkan skall kunna utökas från omkring 1 150 man under innevarande budgetår till i första hand 1 300 man.

Departementschefen har anfört följande.

Huvudsakligen arbetsmarknadspolitiska motiv hava under förkrigstiden och de första krigsåren varit avgörande för anvisandet av medel till dubbelspårsarbeten. Under de senare åren hava i stället svårigheterna att avveckla den starkt ökade trafiken väsentligen varit bestämmande för anvisandet av anslag för ändamålet, därvid emellertid arbetenas omfattning helt berott av tillgången på arbetskraft. Sålunda måste dubbelspårsarbetet under budgetåren 1942/43 och 1943/44 begränsas. Arbetsstyrkan, som i normala fall utgjorde omkring 1 300 man, hade år 1943 reducerats till cirka 450 man. Under början av år 1944 ökades tillgången på arbetskraft, och detta möjliggjorde ett återupptagande av arbetena med ungefär samma arbetsstyrka som före de av arbetsmarknadsförhållandena föranledda inskränkningarna. För budgetåret 1945/46 har arbetsstyrkan med hänsyn till läget på arbetsmarknaden återigen beräknats något lägre eller till cirka 1 150 man, motsvarande en arbetskostnad av 10 000 000 kronor.

För arbetenas bedrivande under nästa budgetår beräknar järnvägsstyrelsen ett till 12 000 000 kronor förhöjt anslag bliva erforderligt. Styrelsen, som därvid utgått från att en arbetsstyrka av omkring 1 300 man skall få disponeras för ändamålet, har framhållit önskvärdheten av att kunna bedriva arbetena i snabbare takt.

Jag anser visserligen, att anläggning av dubbelspår för underlättande av trafiken å de mest belastade linjerna alltjämt bör fortgå, men anser mig under nuvarande förhållanden på arbetsmarknaden icke böra förorda en medelsanvisning som syftar till en ökning av dubbelspårsarbetena under nästa budgetår. Nu ifrågavarande anslag torde alltså bibehållas vid samma belopp som för innevarande budgetår eller 10 000 000 kronor. Skulle de antydda förhållandena ändras i sådan riktning, att dubbelspårsarbetena av sysselsättningspolitiska skäl anses böra bedrivas i ökad omfattning, torde medel i annan ordning ställas till förfogande härför.

Utskottet.

På av departementschefen anförda skäl finner utskottet sig böra biträda förslaget att medelsanvisningen till dubbelspårsarbeten för nästa budgetår bibehålles vid samma belopp som för innevarande budgetår. Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Fortsatt anläggning av dubbelspår* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 10 000 000 kronor.

56:o) **Rälsutbyten m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 56, s. 92 och 93) föreslagit riksdagen att till Rälsutbyten m. m. för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 12 000 000 kronor.

För innevarande budgetår har för ifrågavarande ändamål anvisats 10 000 000 kronor.

Järnvägsstyrelsen har — under framhållande att en utökning av nuvarande arbetsprogram vore erforderlig under några år framåt för att vidmakthålla spåröverbyggnadens bestånd och återhämta vad som under senare år blivit eftersatt — hemställt om ett anslag till förevarande ändamål för budgetåret 1946/47 av 12 000 000 kronor.

Departementschefen har anfört följande.

På grund av de senaste årens intensiva trafik å statens järnvägar och därmed följande snabba förslitning av räler samt den fortgående ökningen av statens järnvägars verksamhetsområde genom införlivandet med statsbanenätet av ett stort antal enskilda järnvägar ha stora belopp måst ställas till järnvägsstyrelsens förfogande för rälsutbyten m. m. För budgetåret 1944/45 var emellertid medelsanvisningen till detta ändamål med hänsyn till beräknad svårighet att disponera materiel och arbetskraft omkring 2 000 000 kronor lägre än under de två närmast föregående budgetåren och innevarande budgetår. Då man kan hysa förhoppningar om, att den tidigare rådande knappheten på materiel efter hand skall komma att minska, finner jag i likhet med järnvägsstyrelsen erforderligt, att anslaget för nästa budgetår utmätas tillräckligt för att möjliggöra en ökning av arbetsprogrammet.

Av vad departementschefen anfört framgår, att avsevärda behov föreligga av en förstärkning av spåröverbyggnaden genom rälsutbyten m. m. Utskottet vill därför tillstyrka, att för nästa budgetår anvisas ett till 12 000 000 kronor höjt anslag till förevarande ändamål. Utskottet hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *Rälsutbyten m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 12 000 000 kronor.

57:o) **Diverse åtgärder för spår förstärkning.** I enlighet med Kungl. Maj:t förslag (punkt 57, s. 93 och 94), vilket avser anvisande av medel för ett fortsättande av ett av järnvägsstyrelsen år 1938 framlagt program rörande spår förstärknings- och kompletteringsarbeten för att möjliggöra användningen av snabbare loktyp, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Diverse åtgärder för spår förstärkning* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

58:o) **Broar m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 58, s. 94 och 95) föreslagit riksdagen att till Broar m. m. för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor.

Anslaget under denna rubrik är i huvudsak avsett för ombyggnad eller förstärkning av broar, viadukter, vägportar och vägbroar. För innevarande budgetår har för ändamålet anvisats ett belopp av 500 000 kronor.

Järnvägsstyrelsen har framhållit, att den normala förnyelsen av statens järnvägars broar under de senaste åren i viss mån fått stå tillbaka. Behovet av broombyggnader hade blivit allt mer trängande och de nödvändigaste arbetena kunde nu icke uppskjutas. För nästkommande budgetår beräknade styrelsen medelsbehovet komma att uppgå till 2 000 000 kronor.

Departementschefen, som erinrat om att under kriget försvarspolitiska synpunkter främst gjort sig gällande vid dispositionen av beviljade anslag för nu ifrågakvarande ändamål, har förordat järnvägsstyrelsens förslag om ökad medelsanvisning för utförande av arbeten, som under kriget blivit eftersatta. En ökning, framhåller departementschefen, motiveras jämväl av att införlivandet av enskilda järnvägar tillfört statsbanenätet anläggningar, som kräva ansenliga kapitalinsatser.

Utskottet.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Broar m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor.

59:o) **Nytt ilgodsmagasin m. m. vid Stockholms centralstation.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 59, s. 95 och 96), vilket avser fortsatt medelsanvisning utöver tidigare anvisade medel, 3 300 000 kronor, för ett till 8 500 000 kronor kostnadsberäknat nytt ilgodsmagasin m. m. vid Stockholms centralstation, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Nytt ilgodsmagasin m. m. vid Stockholms centralstation* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor.

60:o) **Nybyggnad å tomten nr 3 i kvarteret Pennfäktaren i Stockholm.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 60, s. 96 och 97), vilket avser medelsanvisning för täckande av merkostnader för en nybyggnad å tomten nr 3 i kvarteret Pennfäktaren i Stockholm, för vars uppförande tidigare sammanlagt 1 050 000 kronor ställts till järnvägsstyrelsens förfogande, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Nybyggnad å tomten nr 3 i kvarteret Pennfäktaren i Stockholm* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 265 000 kronor.

61:o) **Om- och tillbyggnad av stationshuset i Borås.** Kungl. Maj:t har (punkt 61, s. 97 och 98) föreslagit riksdagen att till Om- och tillbyggnad av stationshuset i Borås för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 500 000 kronor.

Statens järnvägars överrevisorer hava i sin berättelse rörande granskning av statens järnvägars räkenskaper och förvaltning år 1943 behandlat lokalförhållandena i stationshuset och ilgodsexpeditionen i Borås samt framhållit, att arbeten med modernisering och utökning av dessa byggnader borde igångsättas så snart förhållandena gjorde det möjligt.

Järnvägsstyrelsen har i sina petita för nästa budgetår anmält, att förslag till stationshusets förändring nu utarbetats, vilket innebure dels tillbyggnad, dels påbyggnad med ytterligare en våning av en del av stationshuset, dels ock ombyggnad av bottenvåningen. Kostnaderna för stationshusets om- och tillbyggnad enligt det föreliggande förslaget ha beräknats till 500 000 kronor. Styrelsen har hemställt, att nämnda belopp måtte ställas till förfogande för byggnadsföretaget.

Departementschefen har, under framhållande att ytterligare uppskov med byggnadsarbetena knappast syntes tillrådligt, förklarat sig böra biträda järnvägsstyrelsens framställning.

Lokalerna i stationshuset vid Borås centralstation äro, såsom av det anförda framgår, otillräckliga och otidsenliga. Utskottet finner sig därför böra tillstyrka, att medel anvisas för stationshusets om- och tillbyggnad. Utskottet hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *Om- och tillbyggnad av stationshuset i Borås* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 500 000 kronor.

62:o) **Nytt överliggningshus i Alvesta.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 62, s. 98 och 99) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Nytt överliggningshus i Alvesta* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 250 000 kronor.

63:o) **Nya bostadshus.** Kungl. Maj:t har (punkt 63, s. 99 och 100) föreslagit riksdagen att till Nya bostadshus för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

Järnvägsstyrelsen har beräknat ett medelsbehov för nästa budgetår av 1 000 000 kronor, för att i begränsad omfattning uppföra nya, för järnvägspersonalen avsedda bostadshus å vissa platser med sådana speciella förhållanden att möjlighet för personalen att på annat sätt skaffa sig bostäder icke finnes eller inom rimlig tid kunde beräknas uppkomma.

Departementschefen har funnit lämpligt, att möjligheter beredas styrelsen att — om än i begränsad omfattning och endast då särskilda skäl därtill föreläge — bygga bostadshus för statens järnvägars personal. Det bör enligt departementschefens mening vara styrelsen angeläget att därvid anlita så-

dan expertis, att bostäderna kunde förväntas bliva bekväma, trivsamma och tillräckligt rymliga utan att därmed föranleda onormalt höga byggnads- och underhållskostnader.

Utskottet.

Utskottet finner icke anledning till erinran mot att medel för byggande av bostadshus under nästa budgetår ställas till järnvägsstyrelsens förfogande i föreslagen omfattning. Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Nya bostadshus* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

64:o) **Utvidgning av enrumslägenheter.** Kungl. Maj:t har (punkt 64, s. 100) föreslagit riksdagen att till Utvidgning av enrumslägenheter för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 300 000 kronor.

Förevarande anslag, vilket avser förändring av enrumslägenheter till lägenheter om två rum och kök, har från och med budgetåret 1943/44 anvisats med ett belopp av 300 000 kronor för budgetår.

Järnvägsstyrelsen har framhållit, att förhållandena på arbetsmarknaden under de senaste åren nödvändiggjort en viss begränsning av de planerade arbetena, varför en ej obetydlig behållning å tidigare anvisade anslag kvarstod vid utgången av budgetåret 1944/45. Med hänsyn till föreliggande angelägna behov av rymligare bostäder har styrelsen ansett en fortsatt medelsanvisning av samma storlek som för innevarande budgetår nödvändig.

Departementschefen har — under framhållande att ett uppdämt behov föreläge att utvidga enrumslägenheter, vilket behov borde tillgodoses så snart förhållandena det medgäve — tillstyrkt att anslagets storlek hålles oförändrat.

Utskottet.

Med hänsyn till vad järnvägsstyrelsen och departementschefen anfört om behovet av arbeten för utvidgning av enrumslägenheter finner sig utskottet böra, trots förefintligheten av betydande reservationer å här ifrågavarande anslag, tillstyrka en medelsanvisning för nästa budgetår med samma belopp som för innevarande budgetår eller 300 000 kronor. Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Utvidgning av enrumslägenheter* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 300 000 kronor.

65:o) **Modernisering av bostadslägenheter.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 65, s. 101), vilket innebär anvisande för nästa budgetår av anslag till samma belopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Modernisering av bostadslägenheter* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

66:o) **Växel- och signalsäkerhetsanläggningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 66, s. 101—103) föreslagit riksdagen att till Växel- och signalsäkerhetsanläggningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 4 000 000 kronor.

Järnvägsstyrelsen framlade hösten 1941 ett förslag till arbetsprogram för utförande av växel- och signalsäkerhetsanläggningar på ett flertal större stationer och starkt trafikerade linjesträckor. Enligt uppgjort tidsschema skulle programmet slutföras under budgetåret 1945/46 och utgifterna, som beräknades till sammanlagt 9 450 000 kronor, fördelas på fyra år med ett anslagsbehov av omkring 2 500 000 kronor per år. För programmets genomförande anvisades för vardera av budgetåren 1942/43 och 1943/44 2 000 000 kronor, för budgetåret 1944/45 3 000 000 kronor samt för budgetåret 1945/46 2 000 000 kronor. Begränsningen av anslagsbeloppet för sistnämnda budgetår föranleddes därav, att en viss eftersläpning uppstått vid programmets genomförande.

Järnvägsstyrelsen har — under erinran att år 1944 tillsatts en särskild signalkommitté med uppdrag att söka åstadkomma säkerhetsanläggningar av större enhetlighet i fråga om såväl konstruktion som handhavande — framhållit, att då klarhet nu vunnits i vissa betydelsefulla frågor, som varit föremål för kommitténs arbete, det syntes bliva möjligt att under nästa budgetår utföra växel- och signalsäkerhetsanläggningar i större omfattning än under de senaste åren och på detta sätt i viss mån inhämta uppkommen eftersläpning. För arbetenas bedrivande i avsedd ökad omfattning framför allt på förstattligade enskilda banor och på vissa av statens järnvägars äldre linjer beräknades ett till 4 000 000 kronor höjt anslag erforderligt för nästa budgetår.

Statens järnvägars överrevisorer ha i sin hösten 1945 avgivna granskningsberättelse med utgångspunkt från omständigheterna i samband med tågolyckan vid Gårdsjö den 29 juni 1945 understrukit behovet av fortsatta åtgärder på detta område.

Departementschefen har för sin del tillstyrkt den av järnvägsstyrelsen begärda ökade medelsanvisningen.

För genomförande av den år 1941 uppgjorda fyraårsplanen för utbyggnad och förbättring av växel- och signalsäkerhetssystemet vid statens järnvägar ha hittills anvisats sammanlagt 9 000 000 kronor. Arbetsplanen har emellertid ännu icke slutförts, och ytterligare medelsanvisning erfordras nu för att inhämta uppkommen eftersläpning. Med hänsyn till angelägenheten av att de föreliggande stora behoven på detta område bliva nöjaktigt tillgodosedda vill utskottet tillstyrka, att för ändamålet för nästa budgetår anvisas föreslaget belopp, 4 000 000 kronor. Utskottet hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *Växel- och signalsäkerhetsanläggningar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 4 000 000 kronor.

67:o) **Telefonanläggningar m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 67, s. 103—106) föreslagit riksdagen att till Telefonanläggningar m. m. för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 3 960 000 kronor.

Till telefonanläggningar m. m. har för innevarande budgetår anvisats ett belopp av 3 280 000 kronor. Härjämte har i statens järnvägars dispositionsanslag för nu löpande budgetår avsetts ett belopp av 450 000 kronor för ersättning och förnyelse av dylika anläggningar. För innevarande budgetår har således ett sammanlagt belopp av 3 730 000 kronor ställts till järnvägsstyrelsens förfogande för ifrågavarande ändamål.

För budgetåret 1946/47 har *järnvägsstyrelsen* hemställt om anvisande av tillhoppa 3 960 000 kronor under förevarande rubrik, därav för kabel- och blankledning 820 000 kronor, överdragsstationer 355 000 kronor, automatiska telefonväxlar 375 000 kronor, automatisering av fjärrtelefonförbindelser 865 000 kronor, bärfrekvensförbindelser 270 000 kronor, högtalaranläggningar 280 000 kronor samt diverse andra anläggningar 995 000 kronor.

Departementschefen har för egen del anfört i huvudsak följande.

Det av järnvägsstyrelsen anmälda medelsbehovet för telefonanläggningar m. m. grundar sig i huvudsak på ett av 1940 års telefonkommitté framlagt förslag till utbyggnad och rationalisering av statens järnvägars telefonnät. Detta förslag anmäldes i 1944 års statsverksproposition av dåvarande departementschefen, som därvid framhöll, att i anslutning till förslaget större anslag än tidigare borde för de närmaste åren anvisas för att genomföra den avsedda rationaliseringen. För min del har jag intet att erinra mot styrelsens anslagsäskande. Jag vill särskilt framhålla, att den begärda höjningen av anslaget med 680 000 kronor i förhållande till anslaget för innevarande budgetår till väsentlig del är endast skenbar. I statens järnvägars dispositionsanslag för innevarande budgetår har nämligen inräknats ett belopp av 450 000 kronor till ersättning och förnyelse av telefonanläggningar, medan det av järnvägsstyrelsen för nästa budgetår äskade dispositionsanslaget icke innefattar särskilt beräknade medel för dylika ändamål och bland annat med hänsyn härtill upptagits 3 000 000 kronor lägre än innevarande budgetårs dispositionsanslag.

Utskottet.

Förevarande anslagsäskande avser att möjliggöra utbyggnad och rationalisering av statens järnvägars telefonförbindelser. Utskottet har ej funnit anledning till erinran mot storleken av det äskade anslaget.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Telefonanläggningar m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 3 960 000 kronor.

68:o) **Elektriska belysningsanläggningar.** Under erinran, att förevarande förslag (punkt 68, s. 106—107) är motiverat av angelägenheten att nedbringa olycksfallsfrekvensen på bangårdarna och möjliggöra en rationell drift av järnvägarna överhuvud, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Elektriska belysningsanläggningar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 610 000 kronor.

69:o) **Anläggningar för elektrisk tågdrift.** Kungl. Maj:t har (punkt 69, s. 107—111) föreslagit riksdagen att till Anläggningar för elektrisk tågdrift för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 5 765 000 kronor.

Till anläggningar för elektrisk tågdrift ha för innevarande budgetår anvisats 7 135 000 kronor, vartill kommer ett i statens järnvägars dispositionsanslag inräknat belopp om 1 100 000 kronor, avseende ersättningsanskaffning och förnyelse av dylika anläggningar. Sammanlagt står således för innevarande budgetår ett belopp av 8 235 000 kronor till disposition för här ifrågavarande ändamål.

För budgetåret 1946/47 har *järnvägsstyrelsen* hemställt om anvisande av 5 765 000 kronor till anläggningar för elektrisk tågdrift, därav för omformstationer och övriga anläggningar för kraftförsörjning 1 810 000 kronor, fjärrstyrningsanläggningar 200 000 kronor, arbeten å kontaktledningar 360 000 kronor, utbyte av försliten kontakttråd 1 175 000 kronor, modernisering av kontaktledningsanläggningarna på malmbanan 800 000 kronor, vissa matarledningar 750 000 kronor samt diverse arbeten 670 000 kronor.

Departementschefen har tillstyrkt järnvägsstyrelsens förslag.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *Anläggningar för elektrisk tågdrift* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 5 765 000 kronor.

70:o) **Elektrifiering av linjen Stockholm—Tillberga—Köping.** Förevarande förslag (punkt 70, s. 111), vilket avser fortsatt anslag till slutförande av arbetena med elektrifiering av linjen Stockholm—Tillberga—Köping, anser sig utskottet böra tillstyrka. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *Elektrifiering av linjen Stockholm—Tillberga—Köping* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 2 740 000 kronor.

71:o) **Elektrifiering av linjen Varberg—Borås—Herrljunga—Uddevalla—Strömstad med Smedberg—Lysekil.** Kungl. Maj:t har (punkt 71, s. 111—114) föreslagit riksdagen att till Elektrifiering av linjen Varberg—Borås—Herrljunga—Uddevalla—Strömstad med Smedberg—Lysekil för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 10 500 000 kronor.

1944 års riksdag upptog för budgetåret 1944/45 *dels* å allmän beredskapsstat III ett anslag av 6 000 000 kronor till Elektrifiering av linjen Lund—Kävlinge—Landskrona med Landskrona—Billeberga och ett anslag av 12 000 000 kronor till Elektrifiering av linjen Varberg—Borås—Herrljunga—Uddevalla, *dels ock* å allmän beredskapsstat II ett anslag av 1 500 000 kronor till Förberedande arbeten för elektrifiering av linjen Uddevalla—Ström-

stad med Smedberg—Lysekil (propositionen 1944:281, punkterna 13 och 14; jfr SOU 1944:12, s. 84—89).

Med bifall till propositionen 1945:108 beslöt riksdagen (skrivelse nr 207), att elektrifiering av järnvägslinjerna Varberg—Borås—Herrljunga—Uddevalla och Lund—Landskrona—Billeberga skulle påbörjas efter fullbordande av då pågående elektrifieringsarbeten vid statens järnvägar. Därjämte framhöll riksdagen i anledning av motionerna I:313 och II:487, att en elektrifiering av bandelen Uddevalla—Strömstad jämte linjen Smedberg—Lysekil av byggnadstekniska och drifttekniska skäl borde utföras i direkt anslutning till elektrifieringen av linjen Varberg—Borås—Herrljunga—Uddevalla.

Järnvägsstyrelsen har nu anmält, att av de banelektrifieringsarbeten, som pågingo då riksdagen gjorde dessa uttalanden, elektrifieringen av sträckan Östersund—Storlien numera slutförts, medan linjen Stockholm—Tillberga—Köping beräknas kunna öppnas för elektrisk drift i slutet av år 1946.

Styrelsen hemställer om anvisande för budgetåret 1946/47 av ett investeringsanslag av 12 500 000 kronor till elektrifiering av de i riksdagsskrivelsen avsedda järnvägslinjerna. Styrelsen förutsätter därvid, att kostnaderna för nyanskaffning av elektrolok, för linjen Varberg—Borås—Herrljunga—Uddevalla 2 950 000 kronor och för linjen Lund—Landskrona—Billeberga 650 000 kronor, skola bestridas från anslaget till nyanskaffning av elektrolok.

Beträffande planläggningen av arbetena och beräkningen av anslagsbehovet har järnvägsstyrelsen anfört i huvudsak följande.

Linjen Varberg—Borås—Herrljunga—Uddevalla beräknas kunna öppnas för elektrisk drift i olika etapper, så att linjen i sin helhet blir fullt färdigställd omkring den 1 april 1948, medan elektrifieringen av sträckan Lund—Landskrona—Billeberga torde bli klar vid årsskiftet 1947/48. Frånsett kostnaderna för den erforderliga elektrolokan-skaffningen hava de totala kostnaderna för denna elektrifiering beräknats till inemot 24 miljoner kronor. Av detta belopp anses hälften eller 12 000 000 kronor erforderliga under budgetåret 1946/47. Härav belöpa 10 000 000 kronor på förstnämnda elektrifiering och 2 000 000 kronor på den sistnämnda.

Elektrifieringen av linjen Uddevalla—Strömstad med Smedberg—Lysekil har av järnvägsstyrelsen preliminärt beräknats draga en kostnad av omkring 13 miljoner kronor. En detaljerad uppgift om huru dessa kostnader fördela sig samt sedvanliga räntabilitetskalkyler avser järnvägsstyrelsen att sedermera avlämna, efter det att den nuvarande utvecklingen hunnit stabiliseras. Oavsett de härvid uppkommande resultaten, vilka icke väntas ställa sig särskilt ogynnsamma, anses av skäl, som förut anförts, för budgetåret 1946/47 ett belopp av 5 000 000 kronor böra ställas till järnvägsstyrelsens förfogande för täckning av kostnaderna för viss del av de förberedande arbetena.

Departementschefen har anfört följande.

I enlighet med uttalanden av 1945 års riksdag skall elektrifiering av linjerna Varberg—Borås—Herrljunga—Uddevalla och Lund—Landskrona—Billeberga påbörjas, så snart då pågående elektrifieringsarbeten vid statens

järnvägar fullbordats, samt elektrifiering av bandelen Uddevalla—Strömstad jämte linjen Smedberg—Lysekil utföras i direkt anslutning till elektrifieringen av förstnämnda linje.

Av de banelektrifieringsarbeten, som pågingo då riksdagen gjorde dessa uttalanden, har elektrifieringen av sträckan Östersund—Storlien numera slutförts, medan linjen Stockholm—Tillberga—Köping beräknas kunna öppnas för elektrisk drift i slutet av år 1946.

Järnvägsstyrelsen har nu äskat anslag för nästa budgetår till påbörjande av de av riksdagen beslutade nya elektrifieringsarbetena. Mot vad styrelsen anfört har jag ej funnit skäl till erinran.

Av den härövan lämnade redogörelsen framgår, att nu pågående elektrifieringsarbeten vid statens järnvägar beräknas vara slutförda under slutet av år 1946. Frågan om det fortsatta elektrifieringsarbetet har varit underställt riksdagens prövning, varvid principbeslut fattats, att efter avslutandet av pågående arbeten elektrifiering av linjerna Varberg—Borås—Herrljunga—Uddevalla och Lund—Landskrona—Billeberga skall påbörjas samt elektrifiering av bandelen Uddevalla—Strömstad och linjen Smedberg—Lysekil utföras i direkt anslutning till elektrifieringen av förstnämnda linje. Erinras må jämväl, att riksdagen i anslutning därtill uttalat, att införandet av elektrisk drift på linjen Borås—Varberg och Borås—Herrljunga såsom en naturlig följd måste draga med sig elektrifieringsarbetenas utsträckning jämväl till linjen Borås—Alvesta, då ett bibehållande av ångdrift på sistnämnda linje nämligen skulle ställa sig driftstekniskt ogynnsamt. Av olika såväl byggnadstekniska som driftstekniska skäl syntes emellertid en elektrifiering av sträckan Borås—Alvesta nödvändigöra ett övervägande huruvida ej de därmed delvis sammanlöpande Halmstad—Nässjö järnvägar även borde omläggas för elektrisk drift. Utskottet uttalade vidare en förväntan, att så snart tidsförhållandena det medgäve, förslag måtte framläggas om den elektriska driftens utsträckning till de nyligen förststatligade sydsvenska bansträckorna Alvesta—Karlskrona och Emmaboda—Kalmar.

Kungl. Maj:t har nu föreslagit anvisande av medel för påbörjande av elektrifieringsarbetena å linjerna Varberg—Borås—Herrljunga—Uddevalla samt Lund—Landskrona—Billeberga. Dessa arbeten beräknas i sin helhet komma att draga en kostnad av 24 000 000 kronor, därav för budgetåret 1946/47 erfordras hälften, 12 000 000 kronor. Vidare föreslås anvisande av medel, 500 000 kronor, för vissa förberedande arbeten för elektrifiering av linjen Uddevalla—Strömstad med Smedberg—Lysekil, vilka arbeten totalt kostnadsberäknats till omkring 13 000 000 kronor. Utskottet har icke något att erinra mot att medel i nu angiven omfattning anvisas för elektrifieringsarbetenas påbörjande.

Utskottet hemställer under förevarande punkt,

att riksdagen må till *Elektrifiering av linjen Varberg—Borås—Herrljunga—Uddevalla—Strömstad med Smedberg—Lysekil* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 10 500 000 kronor.

Utskottet.

72:o) **Elektrifiering av linjen Lund—Landskrona—Billeberga.** Under åberopande av vad utskottet anfört under nästföregående punkt får utskottet, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punk 72, s. 114), hemställa,

att riksdagen må till *Elektrifiering av linjen Lund—Landskrona—Billeberga* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor.

73:o) **Nytt lokstall i Simrishamn.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 73, s. 114) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Nytt lokstall i Simrishamn* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 200 000 kronor.

74:o) **Tillbyggnad av lokstall i Växjö.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 74, s. 115) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tillbyggnad av lokstall i Växjö* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 125 000 kronor.

75:o) **Modernisering av den elektriska anläggningen i vagnverkstaden i Örebro.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 75, s. 115 och 116) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Modernisering av den elektriska anläggningen i vagnverkstaden i Örebro* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 200 000 kronor.

76:o) **Tillbyggnad av lok- och hjulverkstäderna vid huvudverkstaden i Malmö.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 76, s. 116 och 117) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tillbyggnad av lok- och hjulverkstäderna vid huvudverkstaden i Malmö* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 300 000 kronor.

77:o) **Modernisering av verkstaden i Hälsingborg.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 77, s. 117 och 118) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Modernisering av verkstaden i Hälsingborg* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 120 000 kronor.

78:o) **Verkstadsmaskiner m. m.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 78, s. 118) och under erinran, att för ifrågavarande ändamål för innevarande budgetår anvisats 3 150 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Verkstadsmaskiner m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor.

79:o) **Radioorganisation. Skydd för inmatningsstationer. Kontaktledningsmateriel. Mobiliseringsförråd. Värmetransformatorer.** Kungl. Maj:t har (punkt 79, s. 118 och 119) föreslagit riksdagen att för budgetåret 1946/47 anvisa följande investeringsanslag, nämligen till Radioorganisation 400 000 kronor, till Skydd för inmatningsstationer 2 100 000 kronor, till Kontaktledningsmateriel 100 000 kronor, till Mobiliseringsförråd 110 000 kronor samt till Värmetransformatorer 225 000 kronor.

Järnvägsstyrelsen har hemställt, att för vissa åtgärder till höjande av försvarsberedskapen vid statens järnvägar måtte för budgetåret 1946/47 anvisas investeringsanslag å tillhoppa 2 935 000 kronor samt att ett anslag av 2 900 000 kronor måtte anvisas å driftbudgeten för avskrivning av ifrågavarande kapitalinvesteringar.

Departementschefen, som tillstyrkt järnvägsstyrelsens äskanden om anslag å kapitalbudgeten, har beträffande dessa anslagsäskanden samt i fråga om avskrivningen av kapitalinvesteringarna anfört följande.

Det för radioorganisation äskade beloppet, 400 000 kronor, avser att möjliggöra en utvidgning av den nuvarande organisationen i syfte att erhålla fullt säkra förbindelser. Utökningen anses vara ofrånkomlig, därest organisationen skall fylla sin viktiga uppgift. Med hänsyn till att radioorganisationen jämväl tjänar som reserv för telefonförbindelserna och därför äger stort värde även under fredsmässiga förhållanden samt till att för ändamålet tidigare anvisats 500 000 kronor, som helt avskrivits genom anslag å driftbudgeten, anser jag, att hela det nu äskade beloppet bör bokföras såsom förräntningspliktigt kapital.

Till skydd för inmatningsstationer har järnvägsstyrelsen äskat 2 100 000 kronor, varav 1 800 000 kronor för täckande av uppkommen anslagsbrist. Jag har icke funnit anledning till erinran mot järnvägsstyrelsens förslag. Då ifrågavarande kostnader delvis varit nödvändiga för den vanliga driftens behov, anser jag mig emellertid böra förordna, att ett belopp av 1 600 000 kronor får belasta statens järnvägars räntepliktiga kapital. Jag har därvid även tagit hänsyn till de kostnader, som belöpa på tidigare budgetår.

Mot styrelsens äskanden i fråga om kontaktledningsmateriel, mobiliseringsförråd och värmetransformatorer har jag icke funnit anledning till erinran. Av anslaget till mobiliseringsförråd bör, såsom även järnvägsstyrelsen förutsett, ett belopp av 35 000 kronor belasta statens järnvägars räntepliktiga kapital.

Vid bifall till vad jag här förordnat skulle för avskrivning under rubriken Försvarsberedskap erfordras anslag å tillhoppa (500 000 + 100 000 + 75 000 + 225 000) 900 000 kronor. Frågan härom anmäles i annat sammanhang av chefen för finansdepartementet.

Utskottet.

Uskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, tillstyrker, att anslag för ifrågavarande beredskapsändamål anvisas i den omfattning Kungl. Maj:t föreslagit. Utskottet hemställer,

att riksdagen må för budgetåret 1946/47 anvisa följande investeringsanslag, nämligen till

<i>Radioorganisation</i>	kronor	400 000
<i>Skydd för inmatningsstationer</i>	»	2 100 000
<i>Kontaktledningsmateriel</i>	»	100 000
<i>Mobiliseringsförråd</i>	»	110 000
<i>Värmetransformatorer</i>	»	225 000.

80:o) **Nyanskaffning av motorlok.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 80, s. 120), vilket avser anvisande av under nästa budgetår erforderligt belopp för dellikvid å en till ca 565 000 kronor kostnadsberäknad anskaffning av ett dieselelektriskt motorlok, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Nyanskaffning av motorlok* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 200 000 kronor.

81:o) **Nyanskaffning av elektrolok.** Kungl. Maj:t har (punkt 81, s. 120—121) föreslagit riksdagen att till Nyanskaffning av elektrolok för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 6 575 000 kronor.

Till Nyanskaffning av elektrolok har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 4 275 000 kronor. I detta belopp ingå 1 800 000 kronor till slutlikvid för redan beställda ackumulator- och växlingslok, 600 000 kronor till förskottslikvid för fem nya ackumulatorlok samt 1 875 000 kronor till förskottslikvid för ett tiotal elektrolok.

Järnvägsstyrelsen har hemställt, att för nästa budgetår måtte anvisas sammanlagt 6 575 000 kronor till nyanskaffning av elektrolok. Av detta belopp erfordrades 2 975 000 kronor till slutlikvid för tidigare beställda ackumulatorlok och elektrolok samt 3 600 000 kronor till förskottslikvid för ett 25-tal elektrolok som behövde anskaffas med hänsyn till den förestående elektrifieringen av järnvägslinjerna Varberg—Borås—Herrljunga—Uddevalle samt Lund—Landskrona—Billeberga och vilka beräknats draga en total anskaffningskostnad av 10 240 000 kronor.

Departementschefen har tillstyrkt järnvägsstyrelsens förslag.

Utskottet.

Under förevarande punkt har äskats medel dels till slutlikvid för tidigare beslutad anskaffning av elektrolok, dels ock för fullgörande av sedvanlig förskottslikvid i samband med beställning av ett 25-tal nya elektrolok, som erfordras i samband med övergång till elektrisk drift vid linjerna Varberg—

Borås—Herrljunga—Uddevalla samt Lund—Landskrona—Billeberga. Utskottet, som under punkterna 71 och 72 härövan tillstyrkt anvisande av anslag till påbörjande av elektrifieringen av berörda linjer, har icke något att erinra mot den nu föreslagna anskaffningen. Med tillstyrkande alltså av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Nyanskaffning av elektrolok* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 6 575 000 kronor.

82:o) **Ombyggnad av elektrolok.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 82, s. 121 och 122) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ombyggnad av elektrolok* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 500 000 kronor.

83:o) **Nyanskaffning av elektromotorvagnar.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 83, s. 122—124), vilket avser anvisande av ett begynnelseanslag av 600 000 kronor till anskaffning av ett antal till sammanlagt 1 800 000 kronor kostnadsberäknade elektromotorvagnar för huvudsakligen närtrafik, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Nyanskaffning av elektromotorvagnar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 600 000 kronor.

84:o) **Nyanskaffning av rälsbussar.** Kungl. Maj:t har (punkt 84, s. 124 och 125) föreslagit riksdagen att till Nyanskaffning av rälsbussar för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 4 000 000 kronor.

Vid framläggandet av sina petita hösten 1944 beräknade järnvägsstyrelsen, att under en tänkt fredstidtabell skulle utöver redan befintlig och beställd materiel ytterligare 70 à 80 rälsbussar och 30 à 40 släpvagnar erfordras för trafikens besörjande, varav minst hälften för en beräknad kostnad av 4 000 000 kronor ansågs böra anskaffas under budgetåret 1945/46. Med bifall härtill anvisade 1945 års riksdag det föreslagna beloppet. Under rubriken Ytterligare medel till nyanskaffning av rälsbussar anvisade riksdagen sedermera, med bifall till propositionen 1945:177 angående statsförvärv av Halmstad—Nässjö järnvägar, för innevarande budgetår ett investeringsanslag av 190 000 kronor för fullgörande av likvid för 2 rälsbussar och 2 släpvagnar, som i december 1944 beställts av järnvägsföretagets dåvarande ägare.

Järnvägsstyrelsen hemställer nu — under erinran att behovet av rälsbussar ökat — att medel för ändamålet ställas till styrelsens förfogande i minst samma utsträckning som för innevarande budgetår.

Departementschefen har med hänsyn till de fördelar ur olika synpunkter, som ett insättande av rälsbusar medför, särskilt å relativt svagt trafikerade järnvägslinjer, biträtt styrelsens förslag.

Utskottet. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Nyanskaffning av rälsbussar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 4 000 000 kronor.

85:o) **Ombyggnad av rälsbussar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 85, s. 125 och 126) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ombyggnad av rälsbussar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 300 000 kronor.

86:o) **Nyanskaffning av lokomotorer.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 86, s. 126) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Nyanskaffning av lokomotorer* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 660 000 kronor.

87:o) **Nyanskaffning av person- och resgodsvagnar.** Kungl. Maj:t har (punkt 87, s. 126—129) föreslagit riksdagen att till Nyanskaffning av person- och resgodsvagnar för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 12 270 000 kronor.

Till nyanskaffning av person- och resgodsvagnar har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 13 260 000 kronor. Med detta belopp avsågs att anskaffa 12 tredjeklass sittvagnar för närtrafik, 35 tredje klass sittvagnar för fjärrtrafik, 1 salongsvagn, 14 sovvagnar och 16 resgodsvagnar.

Järnvägsstyrelsen har för nästa budgetår hemställt om anslag till förevärande ändamål med 12 270 000 kronor

Den av järnvägsstyrelsen för innevarande och nästa budgetår planerade anskaffningen av person- och resgodsvagnar framgår av följande sifferuppgifter.

	1945/46	1946/47
Sittvagnar, närtrafik	12	22
» , fjärrtrafik	35	33
Salongsvagnar	1	—
Sovvagnar	14	10
Restaurangvagnar	—	3
Resgodsvagnar	16	19

Beträffande behovet att nyanskaffa person- och resgodsvagnar har styrelsen anfört bland annat, att personvagnparken under de senaste åren på grund av då rådande högtrafik tagits i anspråk i en utsträckning som tidigare saknat motstycke, att vagnparken till följd därav undergått stark förslitning samt att vissa vagnar av samma anledning dessutom måst behållas i trafik, oaktat de enligt vanliga bedömningsgrunder bort utangeras. I dessa förhållanden hade därefter icke inträtt någon ändring. Visserligen hade personvagnparken ökat något tack vare de nyleveranser av tidigare beställda vagnar, som successivt ägt rum, och ytterligare tillskott vore att motse, men samtidigt hade persontrafiken undergått en fortsatt stegring, som vore betydligt kraftigare än det sålunda tillkomna sittplatsutrymmet. Någon jämvikt mellan behov av och tillgång på materiella resurser för persontrafikens besörjande hade alltså icke inträtt.

Departementschefen har anfört bland annat följande.

Det synes ännu ej vara möjligt att klart bedöma omfattningen av persontrafiken vid statens järnvägar, sedan normala förhållanden inträtt för andra, med järnvägarna konkurrerande trafikmedel. Visserligen får man väl antaga, att den hårda belastningen på järnvägarna rätt snart kommer att minska, men att minskningen blir så stor, att trafiken till slut endast får samma omfattning som före kriget, är knappast troligt. Även om så likväl skulle bliva fallet, måste vid bedömandet av järnvägsstyrelsens begäran om medel till förnyelse av vagnparken beaktas, att denna redan före kriget icke ansågs fullt tillräcklig för behovet, att förslitningen under kriget varit onormalt hög samt att statens järnvägar ha behov av att med modernare vagnar möta den konkurrens, som även beträffande bekvämlighet och komfort är att vänta från andra trafikmedels sida. Med hänsyn härtill anser jag mig böra förorda en medelsanvisning i enlighet med järnvägsstyrelsens förslag.

Persontrafiken vid statens järnvägar har under de senaste åren oavbrutet ökat i omfattning. Även om en nedgång i trafiken är att förvänta torde dock behov komma att föreligga av en jämförelsevis stor vagnpark, icke minst för att man skall kunna bemästra trafiksituationerna under perioder av toppbelastning. Härtill kommer, såsom departementschefen framhållit, att vagnparken redan före kriget icke ansågs fullt tillräcklig för behovet och att förslitningen under kriget varit onormalt hög. Vidare torde en successiv modernisering av vagnparken vara ofrånkomlig för att statens järnvägar skola kunna möta förväntad konkurrens från andra trafikmedels sida. Utskottet, som därjämte vill erinra om betydelsen ur trafiksäkerhetssynpunkt av att trävagnar utbytas mot moderna stålvagnar, finner sålunda skäl föreligga som tala för ett genomförande av den av järnvägsstyrelsen föreslagna och av departementschefen förordade nyanskaffningen. Med tillstyrkande alltså av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *Nyanskaffning av person- och resgodsvagnar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 12 270 000 kronor.

88:o) **Ombyggnad av person- och resgodsvagnar.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 88, s. 129—130) och under erinran, att för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1945/46 anvisats 1 985 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ombyggnad av person- och resgodsvagnar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 2 115 000 kronor.

89:o) **Nyanskaffning av godsvagnar.** Kungl. Maj:t har (punkten 89, s. 130—133) föreslagit riksdagen att till Nyanskaffning av godsvagnar för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 8 090 000 kronor.

För budgetåret 1945/46 anvisade riksdagen till nyanskaffning av godsvagnar ett investeringsanslag av 7 650 000 kronor. Till ytterligare medel till nyanskaffning av godsvagnar har riksdagen sedermera, med bifall till propositionen 1945: 177 angående statsförvärv av Halmstad—Nässjö järnvägar, för samma budgetår anvisat ett investeringsanslag av 1 280 000 kronor, avseende slutlikvid för vagnar, som det enskilda järnvägsföretaget tidigare beställt.

Järnvägsstyrelsen har för nästa budgetår äskat ett anslag av 8 090 000 kronor till förevarande ändamål. Styrelsen har därvid anfört, bland annat, följande.

Trots den alltjämt rådande stora bristen på godsvagnar ansåge sig styrelsen med hänsyn till den stora ovissheten beträffande den framtida omfattningen av järnvägarnas godstrafik, för nästa budgetår ej böra begära medel till nyanskaffning av tvåaxliga godsvagnar i större omfattning än som betingades av en i underkant hållen förnyelse av godsvagnsparken. Från denna utgångspunkt ville styrelsen föreslå anskaffning av 200 slutna och 300 öppna vagnar, vilket antal i själva verket vore något mindre än som motsvarade en normal ersättningsanskaffning. Kostnaden för nu angivna ersättningsanskaffning hade beräknats till 6 800 000 kronor.

För försvarets räkning föreläge behov av en för transport av tyngre stridsvagnar och andra motordrivna fordon mera lämpad godsvagn än de normala vagn typerna. För närvarande måste i regel dylika tyngre stridsvagnar lastas på fyraaxliga godsvagnar, vilket med hänsyn till dessa vagnars stora användbarhet för andra transporter och svårigheten att hastigt taga dem ur trafik för stridsvagnstransporter vore synnerligen olämpligt. Det vore därför mest rationellt att för nämnda transporter anskaffa ett visst antal treaxliga vagnar med minst 30 tons bärighet men i övrigt med samma dimensioner som den tvåaxliga standardvagnen. Under normala förhållanden kunde dessa vagnar finna god användning i den civila trafiken — de torde lämpa sig särskilt väl för exempelvis transporter av tackjärn från järnverket i Luleå — men kunde vid behov lätt särskiljas från nämnda trafik för sitt speciella ändamål. Av denna typ borde till en början 50 vagnar anskaffas under nästkommande budgetår. Kostnaden härför hade beräknats till 900 000 kronor.

För anskaffning av s. k. överföringsvagnar för trafiken mellan normalspår och smalspår stode för innevarande budgetår ett belopp av 400 000 kronor till förfogande. Denna trafik uppvisade alltjämt stegring även beträffande transporter av sådana varuslag, för vilka omlastning borde und-

vikas. Behovet av dylika överföringsvagnar vore således alltfjämt mycket stort, varför ytterligare 20 överföringsvagnar, avsedda för transport av normal-spåriga vagnar på 891 mm smalspår, borde anskaffas. Kostnaden härför hade beräknats till 350 000 kronor.

För komplettering av de av Halmstad—Nässjö järnvägar beställda vagnarna, så att desamma i utrustningsavseende bleve fullt likvärdiga med statens järnvägars motsvarande standardvagnar, erfordrades slutligen ett belopp av 40 000 kronor.

För godsvagnsansskaffning erfordrades således under budgetåret 1946/47 (6 800 000 + 900 000 + 350 000 + 40 000 =) 8 090 000 kronor.

Departementschefen har för egen del anfört följande.

Av järnvägsstyrelsens redogörelse framgår, att bristen på godsvagnar blivit allt mera kännbar och att efterfrågan på dylika vagnar i september 1945 överstigit tillgången med i regel 4 000 öppna och 1 000 slutna vagnar för dag. Denna trafiksituation, vilken senare ytterligare förvärrats bland annat till följd av uthyrning till Polen av 1 300 vagnar för koltransporter till Sverige, torde emellertid vara av tillfällig natur. En lättnad synes kunna påräknas i den mån — sedan nu bensinransoneringen bortfallit — motorfordonstrafiken kommer att få en ökad omfattning. Även om svårigheten att bedöma utvecklingen av statens järnvägars godstrafik är betydande samt risk för en överdimensionering av godsvagnsparken måhända föreligger, finner jag mig böra förorda, att densamma vidmakthålles å sin nuvarande nivå. De vagnar, som under krigstiden blivit förslitna men ändock måst användas i trafik, böra sålunda ersättas eller i erforderliga delar undergå reparationer. I detta sammanhang vill jag meddela, att jag under nästa punkt ämnar framlägga förslag till medelsanvisning för ombyggnadsarbeten å godsvagnar. På grund av det anförda biträder jag styrelsens förslag att för en kostnad av 6 800 000 kronor under nästa budgetår anskaffas i runt tal 200 slutna och 300 öppna tvåaxliga godsvagnar.

Vidkommande styrelsens förslag om anskaffning av 50 huvudsakligen för militär godsbefordran avsedda treaxliga godsvagnar och av 20 s. k. överföringsvagnar för trafiken mellan normal- och smalspår har jag, ehuru stor försiktighet syntes mig böra iakttagas särskilt i fråga om förvärv av smalspårsmateriel, dock ej velat motsätta mig bifall till vad styrelsen härutinnan hemställt.

För närvarande föreligger en betydande brist på godsvagnar. Denna brist uppgick, enligt vad utskottet erfarit, i början av februari 1946 till omkring 8 000 vagnar för dag. Bristen torde emellertid, såvitt nu kan bedömas, vara temporär. Sålunda torde vissa med beredskapens avveckling och omställningen till fredsförhållanden sammanhängande transporter alltfjämt pågå. Vidare torde en stor del av vagnparken tagas i anspråk för vedtransporter, vilka transporter emellertid kunna väntas minska i den mån importen av fossila bränslen kommer i gång. Slutligen kan förväntas, att en lättnad i trafiksituationen för järnvägarnas del kommer att inträda med en motorfordonstrafik av mer normal omfattning.

Betydande svårigheter föreligga uppenbarligen att rätt bedöma den framtida utvecklingen av statens järnvägars godstrafik. Såsom departementschefen antytt föreligger måhända risk för en överdimensionering av godsvagnsparken om denna vidmakthålles på nuvarande nivå. Å andra sidan torde

Utskottet.

ett återhållet behov föreligga att ersätta till följd av krigstidens intensiva trafik förslitna vagnar. Med hänsyn härtill och under framhållande tillika av angelägenheten att de nu långa väntetiderna vid beställning av vissa gods-transporter i möjligaste mån förkortas, finner sig utskottet på av departementschefen anförda skäl böra tillstyrka, att medel för nästa budgetår anvisas i den omfattning järnvägsstyrelsen föreslagit. Mot järnvägsstyrelsens av departementschefen biträdda förslag till fördelning av anskaffningen på olika vagn typer har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *Nyanskaffning av godsvagnar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 8 090 000 kronor.

90:o) **Ombyggnad av godsvagnar.** Kungl. Maj:t har (punkt 90, s. 133—134) föreslagit riksdagen att till Ombyggnad av godsvagnar för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 1 675 000 kronor.

För innevarande budgetår har till ombyggnad av godsvagnar anvisats ett investeringsanslag av 2 200 000 kronor. Häri ingå 2 000 000 kronor för fortsatt inmontering av rullager i stället för glidlager å den nyare delen av vagnparken samt 200 000 kronor för kompletteringsarbeten å från enskilda järnvägar övertagen materiel.

Järnvägsstyrelsen har för nästa budgetår hemställt om en medelsanvisning till förevarande ändamål av 1 675 000 kronor, varav 1 000 000 kronor för fortsatta arbeten med inmontering av rullager, 200 000 kronor för kompletteringsarbeten å förstatligade enskilda järnvägars vagnar, 100 000 kronor för automatisering av vissa bromsanordningar samt 375 000 kronor för iordningställande av cisternvagnar för mjölktransporter.

Departementschefen har icke funnit anledning till erinran mot styrelsens förslag.

Utskottet. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ombyggnad av godsvagnar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 1 675 000 kronor.

91:o) **Garagebyggnader m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 91, s. 134 och 135) föreslagit riksdagen att till Garagebyggnader m. m. för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 2 200 000 kronor.

Till detta ändamål har för budgetåret 1945/46 anvisats ett investeringsanslag av 630 000 kronor.

Järnvägsstyrelsen har för nästa budgetår under denna rubrik äskat medel dels för tillgodoseende av angelägna behov av bättre och tidsenligare

garage- och verkstadsbyggnader, vilket beräknats draga en kostnad av 1 400 000 kronor, dels ock för uppförande till en beräknad kostnad av 800 000 kronor av omnibusstationer i bland annat Örebro, Västerås och Sigtuna.

Departementschefen har för egen del anfört.

Statens järnvägars biltrafikrörelse har under senare år fortgående ökats. Ökningen har huvudsakligen föranletts av att i samband med införlivandet med statsbanenätet av enskilda järnvägar den till de enskilda järnvägsföretagen knutna biltrafikrörelsen överlåtits till staten. Dessutom ha i särskilda fall även statsförvärv av fristående biltrafikföretag befunnits böra äga rum. För att bereda statens järnvägars bilpark bättre och tidsenligare garage- och verkstadsutrymmen har järnvägsstyrelsen nu äskat anslag för nästa budgetår med ett i jämförelse med medelsanvisningen för innevarande budgetår avsevärt ökat belopp. Styrelsen har sålunda beräknat den för nästa budgetår erforderliga anslagssumman till 1 400 000 kronor eller till 770 000 kronor mera än det för innevarande budgetår till samma ändamål anvisade anslaget. Då enligt vad styrelsen framhållit de nuvarande garage- och verkstadslokalerna äro otidsenliga och ur hälsosynpunkt otillfredsställande samt det kan förväntas, att, sedan bensinransoneringen nu slopats, utvecklingen av statens järnvägars biltrafikrörelse kommer att fortsätta i ökat tempo, finner jag mig böra tillstyrka styrelsens framställning om anvisande av medel för detta ändamål.

Mot styrelsens förslag om anvisande av 800 000 kronor för uppförande av omnibusstationer har jag ej heller funnit anledning till erinran

Den under de senaste åren fortgående ökningen av statens järnvägars biltrafikrörelse har medfört behov av bättre och tidsenligare garage- och verkstadsbyggnader för statens järnvägars bilpark samt nya eller utvidgade omnibusstationer. Med hänsyn härtill och då en ytterligare stegring av de föreliggande behoven kan antagas inträda under nästa budgetår anser sig utskottet böra tillstyrka den av Kungl. Maj:t föreslagna avsevärda anslagsökningen. Utskottet hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *Garagebyggnader m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 2 200 000 kronor.

92:o) **Nyanskaffning av bilmateriel.** Kungl. Maj:t har (punkt 92, s. 135 och 136) föreslagit riksdagen att till Nyanskaffning av bilmateriel för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 5 650 000 kronor.

Till nyanskaffning av bilmateriel anvisades för budgetåret 1945/46 3 170 000 kronor. I samband med statsförvärvet av Halmstad—Nässjö järnvägar anvisade riksdagen för samma budgetår 500 000 kronor till ytterligare nyanskaffning av bilmateriel.

Järnvägsstyrelsen har angående medelsbehovet för nästa budgetår anfört, att utöver den normala ersättningsanskaffningen, vilken genom billinjenätets fortgående utvidgning årligen ökat, viss ytterligare nyanskaffning vore erforderlig, särskilt med tanke på övergången till fredstidtabell. Med hänsyn

härtill hade under nästa budgetår beräknats bära anskaffas dels 108 vägbussar, av vilka 30 skulle övertagas från försvarsmakten och 78 nybeställas för leverans våren 1947, dels 25 lastbilar, vilka samtliga vore avsedda att övertagas från försvarsmakten. Det vore emellertid först längre fram möjligt att exakt bedöma, i vilken utsträckning det för statens järnvägar förefintliga behovet kunde tillgodoses med från försvarsmakten övertagna fordon. Kostnaden för nu angivna 78 vägbussar, som avsetts att nybeställas, hade beräknats till 4 000 000 kronor.

Sedermera har järnvägsstyrelsen meddelat, att några bussar icke vore att påräkna från militärt håll. För att kunna helt tillgodose behovet av landsvägbussar under nästa budgetår erfordrades således medel för anskaffning av ytterligare 30 bussar, vilka beräknats betinga en sammanlagd kostnad av 1 250 000 kronor. Beträffande de 25 lastbilar, som styrelsen preliminärt räknat med att få övertaga från armén, hade besked ännu icke erhållits, huruvida av styrelsen önskade fordonstyper kunde påräknas. Medel till ett beräknat belopp av 400 000 kronor torde likväl bära anvisas å riksstaten för sistnämnda fordonsanskaffning.

Departementschefen har framhållit, att han i likhet med järnvägsstyrelsen funnit tiden nu vara inne att verkställa en tämligen omfattande förnyelse av statens järnvägars bilpark för att kunna möta de krav, som fredstrafiken kommer att ställa på statens järnvägars bilrörelse. Styrelsens anskaffningsprogram, som för nästa budgetår upptager 108 vägbussar och 25 lastbilar, kan, enligt departementschefens mening, icke utan avsevärda olägenheter uppskjutas.

Utskottet.

I och med en återgång till fredsförhållanden är det att förvänta, att ett ökat behov av bilmateriel för statens järnvägars biltrafikrörelse kommer att föreligga dels för ersättande av utrangerad eller omodern materiel, dels för möjliggörande av erforderlig utvidgning av trafiken. Utskottet vill härvidlag understryka vikten av att statens järnvägar erhålla möjlighet att, så snart förhållandena det medgiva, i full utsträckning återupptaga trafiken å sträckor, där trafiken under kriget bedrivits med reducerat antal turer eller varit helt nedlagd. Mot storleken av det av Kungl. Maj:t äskade anslaget har utskottet icke funnit anledning till erinran. Med tillstyrkande alltså av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Nyanskaffning av bilmateriel* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 5 650 000 kronor.

93:o) **Ombyggnad av bilmateriel.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 93, s. 136 och 137) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ombyggnad av bilmateriel* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 1 060 000 kronor.

94:o) **Förvärv av billinjer.** Kungl. Maj:t har (punkt 94, s. 137 och 138) föreslagit riksdagen att till Förvärv av billinjer för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor.

För detta ändamål hava tidigare anvisats följande anslagsbelopp.

Budgetår	Kronor
1935/36	2 000 000
1936/37	2 000 000
1937/38	2 000 000
1938/39	2 000 000
1939/40	2 000 000
1940/41	400 000
1944/45	500 000
1945/46	1 000 000

Järnvägsstyrelsen har, efter att ha erinrat om de skäl som föranlett till en lägre medelsanvisning under krigsåren till förevarande ändamål, hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte anvisas med 2 000 000 kronor.

Departementschefen har — under hänvisning till att fredsförhållanden nu åter inträtt och att ett betydande behov syntes föreligga att komplettera och utvidga statens järnvägars billinjenät — förordat, att medelsanvisningen för nästa budgetår ökades till samma nivå som före kriget.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *Förvärv av billinjer* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor.

95:o) **Statens järnvägars dispositionsanslag.** Kungl. Maj:t har (punkt 95, s. 138 och 139) föreslagit riksdagen att såsom Statens järnvägars dispositionsanslag för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 7 500 000 kronor.

För innevarande budgetår har detta anslag anvisats med 10 500 000 kronor.

Beträffande medelsbehovet för budgetåret 1946/47 har *järnvägsstyrelsen* meddelat, att styrelsen i sina petita för nämnda budgetår under specificerade anslagsrubriker upptagit en del anslagsposter, vilka för innevarande budgetår hade sin motsvarighet under dispositionsanslaget. Sistnämnda anslag hade därigenom för nästa budgetår kunnat beräknas 3 000 000 kronor lägre än för innevarande budgetår eller till 7 500 000 kronor, i vilket belopp liksom i anslaget för innevarande budgetår inginge ett belopp av 1 500 000 kronor till ersättning av genom olyckshändelse förstörd egendom.

Departementschefen har tillstyrkt, att ett belopp av 7 500 000 kronor anvisas för nästa budgetår för med anslaget avsedda ändamål.

Utskottet. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

att riksdagen må såsom *Statens järnvägars dispositionsanslag* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 7 500 000 kronor.

Statens vattenfallsverk.

I statsrådsprotokollet har (s. 140 ff.) lämnats en redogörelse för utvecklingen av belastningen vid statens kraftverk. Av redogörelsen inhämtas, att belastningen under budgetåret 1944/45 ökats med 322 MkWh till 4 664 MkWh. Beträffande den framtida belastningsutvecklingen framhålls följande.

Vattenfallsstyrelsen säger sig på grundval av dessa överväganden ha uppgjort en prognos för belastningsutvecklingen, vilken prognos resulterat i en sannolik ökning av 330 MkWh för budgetåret 1945/46. Vid normala vattenförhållanden bleve då den löpande krafttillgången ca 200 MkWh lägre än den beräknade konsumtionen. Underskottet kunde emellertid i stort sett täckas medelst extra tappning ur de väl fyllda vattenmagasinen och det krafttillskott, som brukade erhållas från främmande företag. Endast en liten kvantitet ångkraft erfordrades, närmast i form av toppkraft under högbelastningstid. Förhållandena under innevarande budgetår ingåve alltså icke någon oro.

Under de kommande två budgetåren beräknades visserligen tillkommande kraftförbrukning bli något mindre, nämligen 275 MkWh/år under 1946/47 och 200 MkWh/år under 1947/48. Men då motsvarande krafttillskott icke erhöles och det vore ovisst, hurudan magasinställningen bleve om ett respektive två år, bleve förhållandena allvarligare än under 1945/46. Krafttillgången stege visserligen dels med mindre belopp till följd av vattenregleringar och ökad dämning vid Porjus, dels och huvudsakligen med produktionen hos kraftstationerna vid Nämforsen och Forsmoforsen, men ökningen uppvägte totalt icke den förutsedda tillväxten av behoven, och de två sistnämnda stationerna bleve tyvärr försenade på grund av verkstadskonflikten. Vid normal vattentillgång och ostörd utveckling av kraftkonsumtionen finge man därför räkna med ett underskott av 300 MkWh i den löpande kraftproduktionen under vardera av budgetåren 1946/47 och 1947/48. Blev vattentillgången därvid fortfarande god, kunde man räkna med extra tillskott från magasinen och från främmande företag. Ångkraftbehovet bleve då måttligt. Vid normal vattentillgång bleve ångkraftbehovet sannolikt rätt betydande. Om det bleve vattenbrist, erfordrades mycket stor ångkraftproduktion och eventuellt vissa konsumtionsbegränsande åtgärder.

Vattenfallsstyrelsen — som framhållit, att vissa omständigheter kunde inverka begränsande på kraftförbrukningen och därmed minska det beräknade underskottet i vattenkraft ävensom att ställningen vid de kommunala och privata kraftföretagen vore ungefär densamma som vid statens kraftverk — har beträffande orsakerna till att den goda kraftbalansen under

budgetåret 1944/45 torde komma att ändras till en ansträngd kraftbalans under åren 1946—48, uttalat följande. Nämforsbygget hade uppskjutits ett år i förhållande till vattenfallsstyrelsens första förslag. Detta hade medfört liknande uppskov med Forsmoforsen. Verkstadskonflikten hade vållat ytterligare dröjsmål med färdigställandet. De ordinarie utbyggnaderna hade överhuvud taget begränsats under de senaste åren på grund av den föreliggande knapphetssituationen i fråga om arbetskraft och byggnadsmaterialier och till följd av att statens allmänna investeringspolitik framstått som påverkad av önskemålet att spara arbetstillfällena till den arbetslöshetsperiod, som befarats vid krigets upphörande. Kriget i Europa hade emellertid fått längre varaktighet än man väntat. Den stora ökning av kraftkonsumtionen, som kännetecknat krigsåren, hade därför fortsatt längre än som förutsetts. Återhållsamhet beträffande utbyggnaderna och fortsatt krigstidselektrifiering hade medverkat till den befarade knappheten på kraft.

Vattenfallsstyrelsen anser åtgärder böra vidtagas för åstadkommande av en förbättrad kraftbalans. För den skull borde arbetena i Forsmoforsen och Hölleforsen bedrivas i snabbare takt än vad som hittills varit avsikten. Detta finge till följd att anslag erfordrades å tilläggsstat innevarande budgetår. Vidare borde förberedelser vidtagas vid Harsprånget eller något annat större norrländskt fall, så att kraft kunde börja levereras därifrån hösten 1950

Departementschefen har i anslutning härtill anfört bland annat följande.

Sedan vattenfallsstyrelsen avgav sin nyss återgivna redogörelse har vattenkraftsituationen något försämrats på grund av att nederbörden under hösten varit ringa, vilket medfört att vattenståndet i många av kraftverkens regleringssjöar sjunkit. I händelse normala vattenförhållanden vore rådande skulle dock kraftproduktionen för närvarande kunna fylla de stora anspråk som ställas på densamma. Däremot måste man räkna med, att under de närmaste åren behovet av kraft kan komma att växa snabbare än tillgången, sådan denna då kommer att vara efter en utbyggnad i enlighet med hittills godkända planer. Ehuru en forcering av utbyggnaderna i nuvarande läge kan möta betänkligheter ur olika synpunkter, vill jag dock med hänsyn till betydelsen för näringslivet och hela befolkningen av en fullt tillräcklig och tryggad kraftproduktion ansluta mig till vattenfallsstyrelsens förslag om att å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår anslag anvisas för möjliggörande av snabbare utförande av ett par redan påbörjade kraftverksbyggen. Jag torde senare i dag få återkomma härtill.

Av det sagda följer, att jag ej heller har något att erinra mot vattenfallsstyrelsens övriga förslag rörande medelsanvisningar till kraftstationsföretag och vattenregleringar. Dessa förslag syfta nämligen i huvudsak endast till ett fortsättande i så hastig takt som förhållandena medgiva av redan beslutade och påbörjade arbeten. En närmare redogörelse för förslagen och skälen för mitt ståndpunktstagande till desamma lämnas under de särskilda anslagsrubrikerna.

Även styrelsens framställningar om anslag — såväl å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår som å riksstaten för nästa budgetår — till distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk ämnar jag biträda efter det jag senare i dag fått redogöra för dessa äskanden.

96:o) **Kraftstation vid Nämforsen.** Kungl. Maj:t har (punkt 96, s. 146—148) föreslagit riksdagen att till Kraftstation vid Nämforsen för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 4 500 000 kronor.

Till förevarande ändamål ha anslag för budgetåren 1944/45 och 1945/46 anvisats med respektive 7 000 000 och 9 000 000 kronor.

En närmare redogörelse för utbyggnaden har lämnats i propositionen 1944: 93. Enligt denna skall stationen utbyggas med två maskinaggregat. Maximieffekten beräknas bli 38 000 kW och den genomsnittliga energiproduktionen 215 MkWh per år, innan Ångermanälven blir reglerad, respektive 250 MkWh per år efter reglering. Anläggningskostnaderna ha beräknats till sammanlagt 20 000 000 kronor vid 1943 års prisläge.

Vattenfallsstyrelsen har i skrivelse den 19 september 1945 meddelat, att sjöregleringarna inom flodområdet visat sig kunna utvidgas väsentligt i förhållande till vad som tidigare förutsatts. På grund härav komme efter reglering stationens genomsnittliga produktion att bli högre än det förut angivna värdet.

Byggnadsarbetena vid Nämforsen hade bedrivits enligt den uppgjorde planen, fortsätter styrelsen. Verkstadskonflikten hade verkat fördröjande på bland annat maskinleveranserna, men det funnes förhoppningar om att förseningarna skulle bli mindre än vad som svarade mot konflikttiden. För att fullfölja utbyggnaden av kraftstationen erfordrades enligt styrelsen för nästa budgetår 4 000 000 kronor eller återstoden av de beräknade anläggningskostnaderna.

Styrelsen har sedermera i skrivelse den 12 november 1945 upplyst, att fortsatta undersökningar visat, att möjligheterna att medelst sjöregleringar ernå ur kraftsynpunkt förbättrad vattenframrinning i Ångermanälven och dess källfloder vore betydligt större än vad som tidigare förmodats. Redan medelst de nu igångsatta regleringsföretagen komme vintervattenmängden att kunna ökas från och med år 1948 i sådan utsträckning, att den i det närmaste motsvarade Nämfors- och Formoforsstationernas utbyggnadsvattenmängd med de två aggregat, som hittills beslutats. Nämnda förhållande gjorde det troligt, att det rätt snart och i varje fall under senare hälften av 1950-talet bleve aktuellt att insätta ytterligare ett aggregat såväl i Nämforsstationen som i Forsmoforsstationen. Vad den förra anläggningen beträffade, finge man visserligen räkna med att under vissa tider dess vattenanvändning finge av naturskyddsskäl begränsas till vad som kunde uttagas med de två första aggregaten, men insättning av ett tredje aggregat beräknades ändock bli lönande.

Med hänsyn till att de nya aggregaten sålunda tämligen snart torde komma att insättas, vore det lönande att redan nu utföra en del förberedelsearbeten för desamma. De ytterligare arbeten vid de nu pågående utbyggnaderna, som vore motiverade av angivna skäl, beräknades medföra en kostnadsökning av 500 000 kronor.

Departementschefen har understrukt, att det på grund av de av vattenfallsstyrelsen påpekade förhållandena relativt snart torde bli aktuellt att

insätta ytterligare ett aggregat vid Nämforsen. För att undvika kostsamma torrlägningsåtgärder på ett senare stadium borde vissa förberedelsearbeten för dylik installation lämpligen ske redan nu. Mot styrelsens anslagsberäkningar hade departementschefen intet att erinra.

Kungl. Maj:ts förslag avser anvisande av — förutom 4 000 000 kronor för slutförande av kraftstationen vid Nämforsen enligt det för byggnadsföretaget ursprungligen utarbetade, av 1944 års riksdag godkända utbyggnadsprogrammet — 500 000 kronor för vidtagande i samband med denna första utbyggnad av vissa förberedande åtgärder för insättandet av ett tredje aggregat. Berörda åtgärder synas ägnade att underlätta och förbilliga den utbyggnad av kraftstationen, som med hänsyn till konstaterade möjligheter att genom sjöreglering inom Ångermanälvens flodområde öka vattentillgången inom en nära framtid kan bli aktuell. Utskottet finner ändamålsenligt att dessa åtgärder nu vidtagas. Utskottet hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må till *Kraftstation vid Nämforsen* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 4 500 000 kronor.

97:o) **Kraftstation vid Forsmoforsen.** Kungl. Maj:t har (punkt 97, s. 148 och 149) föreslagit riksdagen att till Kraftstation vid Forsmoforsen för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 11 400 000 kronor.

Till ifrågavarande ändamål har anslag för budgetåren 1944/45 och 1945/46 anvisats med respektive 2 000 000 och 9 000 000 kronor.

En närmare redogörelse för utbyggnaden har lämnats i propositionen 1944: 93. Enligt denna skall stationen förses med två maskinaggregat. Maximieffekten beräknas bli 59 000 kW och den genomsnittliga energiproduktionen 335 MkWh per år före reglering av Ångermanälven respektive 390 MkWh per år efter reglering. Anläggningskostnaden har beräknats till 28 500 000 kronor vid 1943 års prisläge.

Vattenfallsstyrelsen har framhållit, att byggnadsarbetena vid Forsmoforsen — med hänsyn till den åtstramning av kraftsituationen, som befarades under de närmaste åren — borde utföras i snabbare takt än som motsvarade det för innevarande budgetår beviljade anslaget. På grund av att maskinleveranserna försenats genom verkstadskonflikten vore det icke motiverat med någon stark forcering, men styrelsen ansåge det dock nödvändigt med ett anslag av 2 000 000 kronor å tilläggsstat för innevarande budgetår. För fullföljande av utbyggnaden under nästa budgetår erfordrades 11 000 000 kronor.

Vattenfallsstyrelsen har vidare föreslagit, att förberedelsearbeten för inmontering av ett tredje aggregat skola utföras jämväl vid Forsmoforsen och att för ändamålet måtte anvisas 400 000 kronor.

Departementschefen har i likhet med vattenfallsstyrelsen funnit önskvärt, att arbetena vid kraftstationsföretaget vid Forsmoforsen bedrivs i något snabbare takt än vad som ursprungligen planerats. Därigenom skulle stationen kunna tagas i bruk tidigare än förut beräknats, vilket vore värdefullt med hänsyn till de ökade krav på tillgång av elektrisk energi, som förutses under de närmaste åren. För innevarande budgetår borde därför anvisas ett tilläggsanslag av 2 000 000 kronor, medan för det fortsatta utbyggnadsarbetet för budgetåret 1946/47 erfordrades 11 400 000 kronor, därav 400 000 kronor till förberedelsearbeten för inmontering av ett tredje aggregat.

Utskottet.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag och under erinran, att riksdagen (skrivelse nr 23) å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår till ifrågakommande kraftstationsbygge anvisat 2 000 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kraftstation vid Forsmoforsen* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 11 400 000 kronor.

98:o) **Kraftstation vid Hölleforsen.** Kungl. Maj:t har (punkt 98, s. 149 och 150) föreslagit riksdagen att till Kraftstation vid Hölleforsen för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 16 500 000 kronor.

Till förevarande ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett anslag av 2 000 000 kronor.

En närmare redogörelse för utbyggnaden har lämnats i 1945 års statsverkspropositionen (kapitalbudgeten: bil. 4, punkten 89). Enligt den skall stationen förses med tre maskinaggregat. Maximieffekten beräknas bli 114 000 kW och den genomsnittliga energiproduktionen 700 MkWh per år. Anläggningskostnaden har beräknats till 48 000 000 kronor vid 1944 års prisläge.

Med hänsyn till den väntade utvecklingen av kraftbalansen har *vattenfallsstyrelsen* ansett nödvändigt, att från stationen krafttillskott kan lämnas redan under budgetåret 1948/49. Med stark forcering av arbetena borde det bli möjligt att till denna tid färdigställa ett av aggregaten. Enligt den sålunda ändrade arbetsplanen finge arbetena under innevarande budgetår betydligt större omfattning än vad som motsvarade anslaget 2 000 000 kronor. Ett anslag å tilläggsstat av 3 000 000 kronor beräknades bli behövligt. Dessutom borde maskinerna beställas tämligen snart, men vattenfallsstyrelsen räknade med att de första tredjedelslikviderna för dem kunde få anstå till den 1 juli 1946, så att de kunde bestridas med anslag på riksstaten för budgetåret 1946/47. Med denna förutsättning beräknades medelsbehovet under sistnämnda budgetår till 16 500 000 kronor.

Departementschefen har i likhet med vattenfallsstyrelsen funnit det med hänsyn till den väntade utvecklingen av kraftbalansen önskvärt, att utbyg-

gandet av den år 1945 beslutade nya kraftstationen vid Hölleforsen forceras, så att kraft kan uttagas från stationen redan under budgetåret 1948/49. Förutom ett anslag av 3 000 000 kronor å innevarande budgetårs tilläggsstat erfordrades på grund härav ett anslag av 16 500 000 kronor för nästa budgetår.

Jämväl i fråga om kraftstationen vid Hölleforsen har riksdagen (skrivelse nr 23) å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår anvisat medel, 3 000 000 kronor, för möjliggörande av en forcerad utbyggnad. Mot storleken av det för budgetåret 1946/47 äskade anslaget finner utskottet med hänsyn till upplysta förhållanden rörande vattenkraftssituationen icke något vara att erinra. Utskottet hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må till *Kraftstation vid Hölleforsen* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 16 500 000 kronor.

99:o) **Tilloppstunnel och dämmningshöjning vid Porjus kraftstation.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 99, s. 150 och 151), vilket avser anvisande av medel för slutförande av arbetena med tilloppstunnel och dämmningshöjning vid Porjus kraftstation inom beräknad kostnadsram, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tilloppstunnel och dämmningshöjning vid Porjus kraftstation* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 560 000 kronor.

100:o) **Kraftstation vid Harsprånget. Kraftstation vid Kilforsen.** Kungl. Maj:t har (punkterna 100 och 101, s. 151 och 152) föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde bli riksdagen förelagd, för budgetåret 1946/47 beräkna till Kraftstation vid Harsprånget ett investeringsanslag av 5 000 000 kronor och till Kraftstation vid Kilforsen ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 40, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 1 februari 1946, föreslagit riksdagen att för budgetåret 1946/47 å kapitalbudgeten under rubrik Statens affärsverksfonder, Statens vattenfallsverk, anvisa dels till Kraftstation vid Harsprånget ett investeringsanslag av 5 000 000 kronor, dels ock till Kraftstation vid Kilforsen ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

Kraftstation vid Harsprånget. Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 1 800 000 kronor. Medelsanvisningen, som föranleddes av de båda likalydande motionerna I: 98 och II: 170 samt

vidare grundades på ett av vattenfallsstyrelsen avgivet, såsom bilaga till statsutskottets utlåtande 1945: 133 fogat yttrande, avsåg att möjliggöra påbörjande av vissa förberedelsearbeten för kraftstationen, nämligen uppförandet av bostäder och sociala anordningar samt utsprängning av den tunnel, som erfordras för vattnets ledande förbi kraftstationsplatsen under byggnadstiden.

I skrivelse den 14 januari 1946 har *vattenfallsstyrelsen* föreslagit utbyggnad av kraftstationer vid Harsprånget och Kilforsen. Till stöd härför har styrelsen anfört, bland annat, att man måste räkna med att kraften från såväl Nämforsen och Forsmoforsen som Hölleforsen helt toges i anspråk redan under år 1950, och att på grund därav nästa stora kraftanläggning borde kunna färdigställas under loppet av nämnda år. När det gällt att med hänsyn till lägsta kraftkostnad fastställa, vilket fall som skulle utbyggas näst efter Hölleforsen, hade valet närmast stått mellan Harsprånget i Lule älv och Kilforsen i Fjällsjöälven. Av närmare angivna skäl föreslår styrelsen nu, att utbyggnaden av Harsprånget fullföljes i ett sammanhang i syfte att därmed åstadkomma det närmast efter Hölleforsstationens färdigställande erforderliga krafttillskottet, under det att utbyggnaden vid Kilforsen ställes i efterhand. Mot detta förslag, framhåller styrelsen, hade norrlandskommittén icke haft något att erinra.

Av vattenfallsstyrelsen gjord kostnadsberäkning, som grundats på 1945 års prissförhållanden och på det löneläge, som rådde i Porjus nämnda år, visar följande anläggningskostnader för Harsprånget vid utbyggnad för 260 000 kW och med fyra aggregat.

	Kronor
Dammybyggnad med omloppstunnel och högvattenutskov	19 400 000
Maskinstation inklusive intag och tilloppstuber, omlastningsbyggnad med inomhusställverk, hiss-, kabel- och luftschakt samt traverser, hissar m. m.	12 700 000
Avloppstunnel, inklusive transportort samt utjämningsgallerier . .	10 700 000
Maskinell utrustning:	
Turbiner med hjälpmaskiner	7 000 000
Generatorer, transformatorer och elektrisk utrustning	14 900 000
Ställverksområde	700 000
Permanent husbyggnader	700 000
Järnvägar, vägar och planeringar	1 200 000
Provisoriska husbyggnader	3 200 000
Provisoriska anläggningar	1 900 000
Administration, allmänna omkostnader och oförutsett	7 100 000
Summa kronor	79 500 000.

Styrelsen anser emellertid lämpligast, att arbetena till och med budgetåret 1946/47 i huvudsak begränsas till förberedelser, som dock borde ha sådan omfattning, att ett ytterligare anslag om 5 000 000 kronor erfordrades. Först sommaren 1947 skulle arbetena på bred front igångsättas samt maskiner med mera beställas. Det bleve med en sådan arbetstakt möjligt att färdigställa anläggningen till den tidpunkt, som nu ansåges behövlig.

Departementschefen har anfört följande beträffande kraftstationen vid Harsprånget.

Såsom vattenfallsstyrelsen framhållit är det vanskligt att nu bedöma kraftförbrukningen sedan en återgång skett till mera normala förhållanden. Den fråga sammanhänger framför allt med de kolpriser och vattenkraftpriser, som framdeles komma att tillämpas. Enligt vattenfallsstyrelsens bedömning kan det emellertid vara möjligt, att kraften från såväl Nämforsen och Forsmoforsen som Hölleforsen blir helt tagen i anspråk redan under år 1950. Därest så skulle ske böra nya krafttillskott vara tillgängliga vid nämnda tid. Enligt min mening måste fördelarna av att omkring år 1950 äga möjlighet att under alla förhållanden tillgodose den efterfrågan på kraft, som då kan föreligga, ej endast väga tyngre än de olägenheter ekonomiskt sett, som det innebär att nyttillkommen kraft måhända icke kan i avsedd omfattning utnyttias utan även vara ägnade att undanröja betänkligheterna mot att i nuvarande läge på arbetsmarknaden igångsätta större anläggningsarbeten, om vilkas verkliga angelägenhetsgrad tvekan kan råda. Jag vill därför förordna, att sådana åtgärder nu vidtagas, att nya krafttillskott kunna stå till förfogande omkring år 1950. Därvid förutsätter jag emellertid, att därest utvecklingen under den kommande fyraårsperioden skulle giva vid handen, att de nya krafttillskotten icke behöva vara tillgängliga vid nu avsedd tidpunkt, den takt i vilken utbyggnadsarbetena ske anpassas efter det nya läget.

De vattenfall, som med hänsyn till lägsta kraftkostnad närmast ifrågakomma till utbyggnad, äro Harsprånget i Lule älv och Kilforsen i Fjällsjöälven. Det förra erbjuder en utbyggnadseffekt av 260 000 kW och det senare en effekt av 76 000 kW. Enligt nu föreliggande beräkningar ställer sig kraften från Harsprånget omkring 25 procent billigare än kraften från Kilforsen, därest kraften förutsättes uttagen vid kraftstationen. Vid användning av Harsprångskraften för mellansvenska behov blir däremot kraften på grund av de högre överföringskostnaderna omkring 5 procent dyrare än kraften från Kilforsen. Enligt vad vattenfallsstyrelsen i annat sammanhang upplyst kan man räkna med att vid Porjus kraftverk, som för närvarande har en kapacitet av 780 miljoner kWh per år, ett kraftöverskott på omkring 75 miljoner kWh kommer att stå till förfogande för överföring söderut vid ingången av år 1947. Därvid har tagits hänsyn till det ökade kraftbehovet för Norrbottens järnverk, som uppkommer då den under anläggning varande tredje masugnen tagits i bruk. För de närmaste åren torde sålunda övre Norrlands kraftbehov kunna anses säkerställt med egen kraft. Enligt min mening bör emellertid frågan om övre Norrlands kraftförsörjning bedömas på längre sikt. Tillgången på elektrisk energi till lågt pris utgör nämligen en av de viktigare förutsättningarna för utvecklingen av ett rikt näringsliv. En fortsatt utbyggnad av vattenkraftstillgångarna i övre Norrland ingår sålunda såsom ett lämpligt led i de olika åtgärder, som på skilda områden för närvarande vidtagas eller planeras i syfte att förbättra försörjningsunderlaget för Norrlands befolkning. Därest de undersökningar, som vattenfallsstyrelsen för närvarande verkställer rörande möjligheterna att förbilliga kostnaderna för överföring på längre avstånd av kraft genom övergång till avsevärt högre spänningar än de nuvarande, skulle giva positiva resultat, kan söderut överförd överskottskraft från övre Norrland beräknas bli ekonomiskt lika fördelaktig som kraften från mellersta Norrland. Vid dylikt förhållande skulle ett av de skäl, som nu tala mot ett utbyggande av Harsprånget, bortfalla.

Jag anser mig sålunda av skäl, som här berörts, böra ansluta mig till vattenfallsstyrelsens förslag, att de påbörjade förberedelsearbetena för Har-

språngets utbyggnad fortsättas och att de slutliga utbyggnadsarbetena tills vidare bedrivs i sådan takt, att kraftstationen kan beräknas bliva färdig att tagas i bruk under år 1950. Huruvida vid denna tidpunkt samtliga de fyra maskinaggregat, som beräknats erforderliga för den avsedda effekten av 260 000 kW, behöva vara installerade kan icke nu avgöras. När kraftbehovet något längre fram kan bättre överblickas, torde ställning få tagas till detta spörsmål. Kostnaderna för kraftstationens färdigställande med fyra aggregat ha beräknats till 79 500 000 kronor. För varje aggregat, som tills vidare utlämnas, minskas anläggningskostnaden med 8 000 000 kronor under förutsättning, att vattenbyggnadsanläggningarna från början utföras i full omfattning.

De förberedelsearbeten, som för närvarande pågå och för vilka för innevarande budgetår anvisats ett belopp av 1 800 000 kronor, avse uppförande av bostäder och sociala anordningar samt utsprängning av den tunnel, som erfordras för vattnets ledande förbi kraftstationsplatsen under byggnadstiden. Enligt vattenfallsstyrelsens arbetsplan skulle under nästa budgetår arbetena i huvudsak omfatta ett slutförande av förberedelsearbetena. Under sommaren 1947 skulle de fortsatta arbetena kunna igångsättas på bred bas samt maskiner m. m. beställas. Skulle förhållandena utvecklas så, att ett färdigställande tidigare än som förutsatts skulle visa sig önskvärt, föreligger enligt vad styrelsen uttalat möjlighet för en icke oväsentlig utvidgning av arbetena under nästa budgetår. Därest en forcering anses böra ske, torde härför erforderliga medel få anvisas å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1946/47. I avvaktan på att läget kan klarare bedömas torde i enlighet med styrelsens förslag anslaget för nästa budgetår böra anvisas med 5 000 000 kronor, i huvudsak motsvarande kostnaderna för förberedelsearbetenas slutförande.

Kraftstation vid Kilforsen. I sin förenämnda skrivelse framhåller vattenfallsstyrelsen, att om utbyggnad av Harsprånget beslutades enligt styrelsens förslag, nästa större utbyggnad otvivelaktigt borde gälla Kilforsen i Fjällsjöälven. Därest emellertid prognoserna rörande kraftbehovets utveckling visade sig riktiga, behöfde Kilforsbygget icke igångsättas förrän omkring år 1950. Det finnes emellertid ett par omständigheter, som kunde föranleda ett tidigare påbörjande, eventuellt redan under budgetåret 1947/48. Den ena vore en oväntat stark stegring av kraftkonsumtionen, varvid det kunde framstå som nödvändigt att medelst utbyggnad av Kilforsen åstadkomma ytterligare krafttillskott relativt kort tid efter det att Harsprånget tagits i drift. Den andra vore, att sådana förhållanden inträdde, att investeringsreserven skulle tagas i anspråk. Om vissa förberedelser genomfördes under budgetåret 1946/47, borde Kilforsarbetena bli med hänsyn till syftemålet med nämnda reserv mycket lämpade att ingå i densamma från och med budgetåret 1947/48.

Erfarenheten visade, fortsätter styrelsen, att ett kraftverksbygge icke kunde komma fullt i gång förrän efter vissa förberedelser, vilka även vid stark forcering krävde åtskilliga månader, och ävenså att det med hänsyn till ekonomi och effektivitet vore förmånligast, att nämnda förberedelser kunde utföras i förväg och utan forcering. Styrelsen ansåge det därför önskvärt, att dylika förberedelser, omfattande iordningställande av vägar till och på arbetsplatsen, bostäder och sociala anordningar samt transportorter för utsprängning av den långa avloppstunneln, genomfördes vid Kilforsen redan under budgetåret

1946/47. För ändamålet beräknades ett anslag av 1 000 000 kronor vara erforderligt. Man finge emellertid räkna med att vid normal utveckling förberedelsearbetena komme att vara utan användning 3 à 5 år och ändå längre, ifall kraftavsättningens ökning komme att mattas av eller förbytas i nedgång och investeringsreserven icke behövde utnyttjas.

Med biträdande av vattenfallsstyrelsens sålunda framlagda synpunkter anser *departementschefen* övervägande skäl — särskilt arbetsmarknadspolitiska sådana — tala för att medel nu anvisas för igångsättande av förberedelsearbeten redan under nästa budgetår. Mot det av styrelsen härför beräknade beloppet av 1 000 000 kronor har departementschefen intet haft att erinra.

Det är uppenbarligen förenat med stora svårigheter att nu bedöma utvecklingen under 1950-talet i fråga om behovet av vattenkraft. Det är emellertid, såsom vattenfallsstyrelsen framhållit, möjligt, att efterfrågan på kraft icke kommer att kunna tillgodoses från då färdigställda kraftstationer. Enligt utskottets mening är det under sådana förhållanden välbetänkt att så planera en fortsatt utbyggnad av de statliga vattenfallen, att nya krafttillskott kunna uttagas redan omkring 1950.

De vattenfall, som med hänsyn till lägsta kraftkostnad närmast kunna ifrågakomma till utbyggnad, äro, såsom departementschefen framhållit, Harsprånget och Kilforsen.

Utskottet får erinra, att utskottet i utlåtande i anledning av vid 1944 års riksdag motionsvis framställda förslag om anslag till utbyggnad av Harsprånget (utlåtande nr 194) ansåg sig böra framhålla det nära sambandet mellan utbyggandet av nämnda fall och frågan om den industriella utvecklingen i övre Norrland och att utskottet fann angeläget att förberedelserna för en utbyggnad så bedrevos att förslag i ämnet kunde framläggas så snart de erforderliga ekonomiska och samhällseliga betingelserna förelågo. Vidare må framhållas, att 1945 års riksdag i skrivelse (nr 291) hos Kungl. Maj:t anhållit om en allsidig utredning rörade möjligheterna att, med utnyttjande av malmen, vattenkraften och andra naturtillgångar, upprätta en utvidgad metallurgisk industri i Norrbotten, att riksdagen i detta sammanhang uttalade sin tillfredsställelse att förslag utarbetats i fråga om förberedande arbeten för en utbyggnad av Harsprånget och att riksdagen för berörda arbeten anvisade ett anslag av 1 800 000 kronor.

Under hänvisning till vad utskottet ovan anfört rörande behovet av en fortsatt utbyggnad av de statliga vattenfallen och då, såsom departementschefen framhållit, en utbyggnad av vattenkraftstillgångarna i övre Norrland får anses utgöra ett lämpligt led i de olika åtgärder, som på skilda områden vidtagas eller planeras i syfte att förbättra försörjningsunderlaget för landsdelen, har utskottet ansett sig böra tillstyrka, att beslut nu fattas om utbyggnad av Harsprånget. Utskottet finner emellertid angeläget att uppmärksamhet alltjämt ägnas utvecklingen i fråga om kraftbalansen och att möjligheter hållas öppna att lämpa takten för utbyggnaden efter denna utveckling.

Utskottet.

Den av departementschefen för nästa budgetår förordade arbetsplanen, vilken i huvudsak omfattar ett slutförande av de egentliga förberedelsearbetena, har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet tillstyrker sålunda, att för ändamålet anvisas det äskade anslaget, 5 000 000 kronor.

Utskottet delar departementschefens uppfattning att efter Harsprånget Kilforsen står närmast i tur att utbyggas. På av departementschefen anförda skäl tillstyrker utskottet, att ett anslag av 1 000 000 kronor anvisas för vidtagande av de första förberedande åtgärderna för vattenfalllets utbyggnad.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må för budgetåret 1946/47 anvisa

a) till *Kraftstation vid Harsprånget* ett investeringsanslag av 5 000 000 kronor;

b) till *Kraftstation vid Kilforsen* ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

101:o) **Regleringsåtgärder i Ångermanälvens flodområde.** Kungl. Maj:t har (punkt 102, s. 152 och 153) föreslagit riksdagen att till Regleringsåtgärder i Ångermanälvens flodområde för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 7 000 000 kronor.

Till förevarande ändamål hava anslag anvisats för budgetåren 1944/45 och 1945/46 med respektive 1 000 000 och 2 000 000 kronor.

Vattenfallsstyrelsen har angivit medelsbehovet för nästa budgetår till 7 000 000 kronor. I anslutning därtill har styrelsen framhållit, att styrelsen låtit verkställa undersökningar, vilka visat, att sjöarna Flåsjön, Tåsjön och Storsjouten, samtliga belägna i Fjällsjöälven, närmast borde ifrågakomma för reglering. Kostnaderna för dessa regleringar beräknades till sammanlagt 12 000 000 kronor. Krafttillgången vid Forsmoforsen och Nämforsen under vintertid komme att öka med i genomsnitt 100 M kWh per år genom dessa regleringar. Kostnaden komme att motsvara ungefär 0,84 öre per kWh, vilket vore tillräckligt lågt för att regleringarna skulle vara ekonomiskt motiverade. Kostnaden per kilowattimme komme framdeles att sjunka, när ytterligare vattenfall i älven blivit utbyggda. Styrelsen räknade med att utföra huvudparten av arbetena vid dessa regleringar före utgången av budgetåret 1946/47.

Departementschefen har tillstyrkt vattenfallsstyrelsens förslag.

Utskottet.

För ett ekonomiskt utnyttjande av vattenkraften i Ångermanälven hava tämligen omfattande regleringsåtgärder befunnits erforderliga. Nu föreliggande regleringsplan, som omfattar arbeten till en kostnad av 12 000 000 kronor, har beräknats medföra en avsevärd ökning av vattenkrafttillgången och befunnits ekonomiskt berättigad. Utskottet finner sig därför böra tillstyrka regleringens genomförande. Mot storleken av det för nästa budgetår äskade beloppet har utskottet icke haft något att erinra. Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Regleringsåtgärder i Ångermanälvens flodområde* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 7 000 000 kronor.

102:o) **Distributoinsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk.** Beträffande ifrågavarande framställning (punkt 103, s. 153—162) kommer utskottet framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

103:o) **Statens vattenfallsverks dispositionsanslag.** Kungl. Maj:t har (punkt 104, s. 162—165) föreslagit riksdagen att såsom Statens vattenfallsverks dispositionsanslag för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor.

Å gällande riksstat är ifrågavarande anslag uppfört med 2 000 000 kronor.

Beträffande användningen av dispositionsanslaget förutsattes i 1945 års statsverksproposition, att tills vidare skulle gälla samma regler, som för budgetåret 1944/45 tillämpades i fråga om det då å riksstaten uppförda anslaget till Ersättningsanskaffningar och förnyelsearbeten. Från och med budgetåret 1946/47 borde villkoren för anslagets disposition så nära som möjligt anslutas till de regler, som ansetts böra gälla beträffande dispositionsanslagen å de övriga affärsverksfonderna.

Vattenfallsstyrelsen föreslår, att anslaget Mindre utvidgningar av förefintliga kraftstationsanläggningar och mindre regleringsföretag m. m. sammanslås med Statens vattenfallsverks dispositionsanslag samt att anslagsrubriceringen under statens vattenfallsverks fond i övrigt bibehålles oförändrad.

Medelsbehovet under dispositionsanslaget för nästa budgetår har styrelsen beräknat till 2 000 000 kronor.

Departementschefen har tillstyrkt vattenfallsstyrelsens förslag, att anslaget Mindre utvidgningar av förefintliga kraftstationsanläggningar och mindre regleringsföretag m. m. sammanslås med Statens vattenfallsverks dispositionsanslag. Det icke utnyttjade belopp, som vid utgången av budgetåret 1945/46 må komma att kvarstå å förstnämnda anslag, borde i enlighet härmed få tillgodoföras Statens vattenfallsverks dispositionsanslag. Sistnämnda anslag förutsättes från och med nästa budgetår få tagas i anspråk dels för sådana arbeten och anskaffningar, vilka beräknas var för sig draga en kostnad av högst 100 000 kronor, dels ock, efter beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall, för arbeten och anskaffningar, för vilka medelsbehovet beräknas överstiga sistnämnda belopp, samt för täckande av motsedd brist på annat anslag. I statsverkspropositionen borde, framhåller departementschefen, årligen redogörelser lämnas för användningen av dispositionsanslaget under närmast föregående budgetår. Mot vattenfallsstyrelsens beräkning av de me-

del, vilka borde anvisas till vattenfallsverkets dispositionsanslag för nästa budgetåret, hade departementschefen intet att erinra.

Utskottet Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag eller mot vad departementschefen vid förslaget anmälan anfört. Utskottet hemställer,

att riksdagen må såsom *Statens vattenfallsverks dispositionsanslag* för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor.

Stockholm den 1 mars 1946.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Lindström, Gränebo, Larsson, Andrén, Karl Andersson, Heiding, Gustaf Karlsson, Ekströmer, Berling, Rosenberg* och *Albertsson*; samt

från andra kammaren: herrar *Ward, Rubbestad, Andersson* i Malmö, *Mårtensson, Stazäng, Malmborg* i Skövde, *Lindholm, Åkerström, Thapper, Onsjö, Persson* i Vinberg och *Birke*.